

Jëfi ndaw yi Almasi bi yónni

Ñaareelu pàcc bi Luug bind lañuy woowe téereb *Jëfya*. Mu ngi bind ci li xewoon gannaaw bi Yeesu deewee ba dekki te ñu yéeg ko ca asamaan, ak it ci ni mbooloom gëmkaat ñi ci Yerusaleem mágge. Ba tey mu bind ci ni xibaaru Almasi bi bawoo Yerusaleem ak Yude ak Samari, ba wàlli ca xeeti àddina yi ci des. Ci tēnk:

1.1–12.25 Xibaaru Yeesu bawoo Yerusaleem, law ba wàlli ca gox yi des ci Yuda ak Samari.

13.1–14.28 Yebal nañu ay ndaw wetug sowu, ngir ñu xamleji xibaaru jàmm bi ca diiwaanu Asi.

15.1–35 Péncoo am na ca Yerusaleem.

15.36–18.22 Ndaw ya dugg nañu Ērob.

18.23–21.25 Póol tukki na ñetteel bi yoon.

21.25–28.31 Kàddu gi dugg na Room, péey ba, ba àkki ca ètti kàngam ya gēna kawé.

Yeesu Almasi bi yéeg na ci asamaan

¹ Yaw Tewofil, sama téere bu njëkk ba, def naa ca mboolem ndoortel jëfi Yeesu ak njàngaleem,

² ba ca bés ba ñu ko yéegale, gannaaw ba mu joxee ay ndigal ndaw ya mu tannoos, Noo gu Sell gi jottali ko.

³ Ndaw yooyu itam la teew fi seen kanam ci firnde yu leer te bare, gannaaw ay coonoom. Diiru ñeent fukki fan la leen feeñu, di leen wax lu jëm ci nguurug Yàlla.

⁴ Ba mu nekkee ak ñoom, da leena sant, ne leen: «Buleen jóge Yerusalem, négleen digeb Baay bi ngeen dégge ci sama gémminiñ.

⁵ Ndax cim ndox la Yaxya daan sóobe, waaye yeen ci Noo gu Sell gi lees leen di sóob fii ak fan yu néew.»

⁶ Naka lañu daje fa moom, daldi koy laaj, ne ko: «Sang bi, ndax ci jii jamono ngay sampaat nguurug Israayil?»

⁷ Mu ne leen: «Du yeena wara xam jamono jeek bés bi Baay bi jàpp ci sañ-sañu boppam.

⁸ Waaye Noo gu Sell gi mooy wàcc ci yeen, ngeen fees ak dooleem, daldi doon samay seede ci Yerusalem ak ci diiwaanu Yude gépp ak ci Samari, ba ca cati àddina.»

⁹ Naka la wax loolu, ndaw yay xoole, ñu jekki yéegge ko fa, aw niir daldi leen koy làq.

¹⁰ Ña nga téen, ne jàkk asamaan, Yeesu di wéy. Ci biir loolu ñaar ñu sol yére yu weex ne seef ci seen wet.

¹¹ Ñu ne leen: «Yeen waa Galile, lu ngeen di taxaw nii di séentu ci asamaan? Yeesu male ñu yéegge fi seen biir, yóbbu asamaan, nii ngeen ko gise mu jëm asamaan, ni lay désee.»

Maccas wuutu na Yuda Iskaryo

¹² Booba la ndaw ya jóge ca tund woowu ñuy wax tundu Oliw, te digganteem ak Yerusalem tollook kemu dox bi yoon maye ci bés sub Noflaay, yemook benn kilomet. Ñu dellu nag Yerusalem.

¹³ Ñu agsi, yéeg ca néegu kaw taax ma, fa ñuy dal naka jekk. Piyeer a nga ca ak Yowaan, ak Yanqóoba ak Àndre, ak Filib ak Tomaa, ak

Bartelemi ak Macë, ak Yanqóoba doomu Alfe, ak Simon, Mbokki kurélu Moom-sa-réew ma, ak Yuda doomu Yanqóoba.

¹⁴ Ñu mànkoo ñoom ñépp ngir saxoo ñaan ci Yàlla, ànd ceek jigéen ñi ak Maryaama ndeyu Yeesu ak rakki Yeesu yu góor.

¹⁵ Ci fan yooyu la Piyeer taxaw ca digg bokk ya, ña fa daje di mbooloo mu tollu ci téeméer ak ñaar fukk (120). Mu ne leen:

¹⁶ «Bokk yi, Mbind mi moo waxoon lu jiitu ci gémmini Daawuda jaare ci Noo gu Sell gi, muy wax ju jëm ci Yuda mi jiite nit ña, ba ñu jàpp Yeesu. Mbind moomu nag fàww mu sotti.

¹⁷ Ci nun la Yuda bokkoon, te amoon na it cér ci sunu liggéey bii.»

¹⁸ Yuda nag gannaaw ba mu jëndee ab tool ca peyu ñaawtéefam ja, ca la daanu, jiital boppam, biir ba fàcc, butit ya tuuru.

¹⁹ Waa Yerusalem yépp a ko yég, ba tax ñu tudde tool ba Akeldam, muy firi Toolu deret, ci seen làkk.

²⁰ «Ndax bindees na ci téere bi di Taalifi cant ne:

“Yal na kërám gentál,

yàlla bu fa kenn dëkkeeti,

yal na keneen jagoo sasam*.”

²¹ Am na nag ay nit ñu àndoon ak nun mboolém diir bi Sang Yeesu dee dem aka dikk ci sunu biir,

²² dale ko ca ba ko Yaxya sóobee ci ndox, ba bés ba ko Yàlla jëlee fi sunu biir, yéegé ko. Kon nag kenn ci ñooñu war naa bokk ak nun, seede ndekkitel Yeesu.»

* **1.20** Seetal ci *Taalifi cant* 69.26; 109.8.

²³ Ci kaw loolu ñu tudd ñaar: Yuusufa, mi ñu dippee Barsabas, te ñu di ko wax Yustus itam, ak Maccas.

²⁴ Ñu daldi ñaan ne: «Boroom bi, yaw mi xam xolu ñépp, won nu ki nga tànn ci ñaar ñii,

²⁵ mu jël wàllam ci liggéey bi, te muy céru ndaw bii Yuda wacc, ba fekki wàll wa mu yelloo.»

²⁶ Ñu tegal leen nag bant, bant ba dal ca Maccas, mu dolliku ca fukki ndaw yaak benn.

2

Noo gu Sell gi dikk na

¹ Ba bésu manggalu Pàntakot agsee, ñoom ñépp a bokk daje benn béreb.

² Ca saa sa coow jollée ca asamaan, mel ni riirum ngelaw lu bare doole, daldi fees dell biir kër ga ñu toog.

³ Ci kaw loolu ay làmmiñ yu mel ni tàkk-tàkki sawara feeñu leen, làmmiñ ya séddalikoo, daldi ton ci kaw kenn ku nekk.

⁴ Ñoom ñépp nag fees ak Noo gu Sell gi, tàmbalee làkk làkk yu wuute, na leen ko Noo gi manloo.

⁵ Booba ay toppkati yoonu Yawut a nga dëkke Yerusalem, te bawoo ci xeeti àddina yépp.

⁶ Naka la coow li jolli, nit ñi daje, ku nekk ci mbooloo mi dégg ñuy làkk sa kàllaama gi nga nàmp. Mbooloo ma jaaxle.

⁷ Ñu boole waaru ak yéemu, naa: «Ñii di wax nii ñépp, xanaa duñu waa Galile?

⁸ Ana nu kenn ku nekk ci nun nag mana dégge ñuy wax ci làmmiñ wi nga nàmp?

⁹ Muy waa Pàrt ak Medd ak Elam ak Mesopotami
ak Yude ak Kapados ak Pont ak Asi

¹⁰ ak Firisi ak Pamfili ak Misra ak wàllu Libi ga
dendeek Siren, ak gan ñi jóge Room,

¹¹ ak Yawuti njuddu-ji-réew yeek tuubeen ñi, ak
waa Keret ak Arabi, nun ñépp a leen dégg ci sunu
làmmiñi bopp, ñuy siiwtaane jaloore yu Yàlla!»

¹² Ñépp waaru, ba jànnaxe, di wax ci seen biir
naa: «Lii lu muy tekki nag?»

¹³ Teewul ñenn ñay ñaawle, ne: «Ñii daal biiñ bu
bees donj lañu naan ba màndi.»

Piyeer yee na mbooloo ma

¹⁴ Ci kaw loolu Piyeer taxaw, mook Fukk ñaak
benn, daldi àddu ca kaw, ne: «Yeen bokki Yawut yi
ak mboolem yeen ñi dëkke Yerusalem, dégluleen bu
baax sama kàddu, ba xam lii lu mu doon.

¹⁵ Ñii màndiwuñu, ni ngeen ko fooge, ndax yoor-
yoor donj a jot.

¹⁶ Lii kay mooy kàddu ga Yonent Yàlla Yowel
jottali woon, ne:

¹⁷ “Yàlla nee:

Mjug jamono, maay tuur samag Noo ci kaw ñépp;
seeni doom, góor ak jigéen di biral kàdduy waxyu,
seeni xale yu góor di gis ay peeñu,
màggat ñi di gént ay gént.

¹⁸ Kera jant yooyu, sama jaam ñi, góor ak jigéen,
maa leen di tuur samag Noo,
ñuy biral kàdduy waxyu.

¹⁹ Te maay def ay kiraama fi asamaan
aki firnde ci dun bi fi suuf;
muy deret ak sawara ak niiru saxaar.

²⁰ Jant beey soppaliku ag lëndëm,

weer wi doon deret,
bésu Boroom bi doora taxawe mäggaay ak daraja.

²¹ Su boobaa, képp ku woo Boroom bi wall ciw
turam, dinga raw*.”

²² «Yeen bokki Israayil, dégluleen wax jii! Yeesum
Nasaret, Yàlla moo firndeele ag dëggoom ci ay
kéemaan aki kiraama aki firnde yu mu sottale
jëmmu Yeesu moomu fi seen biir, te loolu xam
ngeen ko xéll.

²³ Nit kooku ñu jébbale ni ko Yàlla dogale te na-
soon ko lu jiitu, yeena ko daajloo yéefar yi ci bant,
reylu ko.

²⁴ Waaye moom la Yàlla yiwee ci mititu dee,
dekkal ko, ndax dee amul kàttanu tēnk ko.

²⁵ Daawuda wax na ci mbiram ne:
“Maa doon gis Boroom bi fi sama kanam saa su
nekk,

ndijoor la ma fare, ba duma tērēf.

²⁶ Moo tax sama xol di nux-nuxi,
samaw làmmiñ di tex-texi,
sama yaram sax nara noppalujee yaakaar.

²⁷ Doo ma wacc njaniw moos,
doo seetaan sa Ku sell ki, yaramam di yàqu ci biir
bàmmeel.

²⁸ Yaa ma xamal yoonu dund,
yaa may wéttali ba matal sama mbégte†.”

²⁹ «Bokk yi nag, Maam Daawuda, manees na
leena wax ci lu wér ne nelaw na, ba ñu denc ko,
te bàmmeelam a ngi fi, nuy gis ba tey jii.

³⁰ Waaye yonent la woon, te xamoon na ne Yàllaa
ko giñaloon ne ku jóge ci geñoom lay teg cib jalam.

* **2.21** Seetal ci *Yowel* 3.1-5. † **2.28** Seetal ci *Taaliŋ cant* 16.8-11.

³¹ Kon li mu gis te dikkagul mooy ndekkitel Almasi bi, te ci mbiram la wax ne wàccesu ko njaniiw, te yaramam du yàqu ci biir bàmmeel.

³² Yeesu moomu nag, Yàllaa ko dekkal, nu seede ko, nun ñépp.

³³ Yàllaa ko yéeg fa ndijooram, te jot na ci Baay bi Noo gu Sell ga mu dige woon. Moom la tuur nii tey, ngeen gis ko, dégg ko.

³⁴ Ndax kat du Daawudaa yéeg ci asamaan, waaye moom ci boppam moo ne:

“Boroom bi daa wax sama Sang, ne ko:

‘Toogeel sama ndijoor,

³⁵ ba ma def say noon sa ndëggastal[‡].’ ”

³⁶ «Kon nag na wóor waa kër Israayil gépp ne Yeesu moomu ngeen daajoon ci bant, Yàllaa ko def Sang ak Almasi.»

³⁷ Ba mbooloo ma déggee loolu, naqar wu mel ni jam-jamu xol la leen def. Ñu ne Piyeer ak ndaw ya ca des: «Bokk yi, nu nuy def nag?»

³⁸ Piyeer ne leen: «Tuubleen te ku nekk ci yeen sóobu ci ndox ci turu Yeesu Almasi bi, ngir ñu jéggal leen seeni bàkkaar. Noonu Yàlla dina leen may Noo gu Sell gi.

³⁹ Ndax dige bi, yeen ak seen askan a ko moom, ak jàmbar ñi féete fu sore ñépp, mboolem ñi sunu Yàlla Boroom bi woo.»

⁴⁰ Yeneen kàddu yu bare soññe na leen ko, ñaaxe leen ko, ne leen: «Muccleen ci gii maas gu dëng.»

⁴¹ Ña nangu kàddug Piyeer nag, ñu sóob leen ci ndox; bésob keroog lu wara mat ñetti junni (3 000) yokku nañu ca gëmkat ña.

[‡] 2.35 Seetal ci *Taalifi cant* 110.1.

Gëmkat ñi bennoo, Yàlla barkeel

⁴² Ci kaw loolu gëmkat yi daan nañoo pastéefu ci njàngalem ndaw yi ak ci dundal ag bokkoo, ak ci dagg mburum bokkoo miŞ, ak ci jataayi ñaan.

⁴³ Ba loolu amee ag ragal jàpp ñépp, ay kiraama yu bare aki firnde daldi sottee ca jëfi ndaw ya.

⁴⁴ Gëmkat ñépp benn lañu woon te ñoo bokkoon lépp.

⁴⁵ Ci biir loolu seeni suuf ak seen alal sax, ñu jaay, séddoo ko ñoom ñépp na mu dëppook seeni soxla.

⁴⁶ Bés bu nekk nag ñu doon benn bopp, saxoo teew ca kër Yàlla ga, di dagg mburum bokkoo ci këroo kër, tey bokk lekk ci biir mbég ak woyoflu.

⁴⁷ Ñuy màggal Yàlla, ñépp naw leen. Bés bu nekk nag Boroom bi di yokk ca mbooloo mooma, nit ña jota mucc.

3*Piyeer doxloo na ab lafañ*

¹ Piyeer ak Yowaan ñoo doon duggsi ca kër Yàlla ga, ngir ñaanu digg njolloor.

² Fekk ñu indi fa waa ju judduwaale lafañ, ñu daan ko teg bés bu nekk ca bunt ba ñuy woowe bunt bu Rafet ca kër Yàlla ga, ngir muy yalwaan ñay duggsi.

³ Waa ja gis Piyeer ak Yowaan, ñuy dugg ca kër Yàlla ga, mu di leen yalwaan.

⁴ Ci kaw loolu Piyeer ne ko jàkk, mook Yowaan, ne ko: «Xool nu.»

§ **2.42 dagg mburum bokkoo mi:** moom la gëmkat ñi aadawoo woon, bu ñuy lekk. Dagg mburu, moom lañu mujj di woowe Reeru Sang bi.

⁵ Lafañ bi teewlu leen, di séentu ci ñoom ab sarax.

⁶ Piyeer nag ne ko: «Xaalis ak wurus de, yoruma ko. Waaye li ma am, jox naa la ko: ci turu Yeesu Almasi mu Nasaret, doxal!»

⁷ Mu jàpp ci loxol ndijooram, yékkati ko. Ci saa si ay tànkam aki kostanam dëgër.

⁸ Mu ne layy, taxaw, tàmbalee dox, ànd ak ñoom dugg ca kër Yàlla ga, di dox aka tèbantu, tey sant Yàlla.

⁹ Mbooloo mépp gis ko, muy dox, di sant Yàlla.

¹⁰ Ñu xàmmee ko, xam ne moo daan toog, di yalwaan ca bunt bu Rafet ba ca kër Yàlla ga. Ñu jommi ba jommaaral, ba far gëlëm ca la ko dikkal.

Piyeer waare na

¹¹ Ba loolu amee waa ji taq ci Piyeer ak Yowaan, ñépp dawsi, sago jeex, ñu yéew leen ca mbaaru bunt ba ñu dippee Suleymaan.

¹² Piyeer nag gis loolu, àddu, ne mbooloo ma: «Yeen bokki Israayil, lu ngeen di waaru ci lii? Lu ngeen nu naa jàkk, mel ni sunu manoorey bopp mbaa sunug ragal Yàlla lanu doxloo kii?

¹³ Moom Yàllay Ibraayma, di Yàllay Isaaxa, di Yàllay Yanqóoba, te di sunu Yàllay maam kay, moo màggal jawriñam Yeesu. Yeen nag yeena ko teg ciy loxo, jàmbu ko fa kanam Pilaat, te mu naron koo bàyyi.

¹⁴ Yeen, yeena jàmbu Ku sell ki te jub, tinul ab bóomkat.

¹⁵ Bóom ngeen Kiy dundloo, waaye Yàllaa ko dekkal, nu seede ko.

¹⁶ Gëm aw turam moo waral turam woowu dooleel nit kii ngeen gis, xam ko. Kon ngëm moo

waral lii; ngëm gu sababoo ci Yeesu moo ko may mu wér péññ nii ci seen kanam, yeen ñépp.

¹⁷ «Teewul nag bokk yi, xam naa ne ñàkka xam moo leen taxa jëfe noonu, te loolu it moo dal seeni kilifa.

¹⁸ Waaye Yàlla moo sottale noonu la mu yégle woon lu jiitu, yonent yépp jottali, ne Almaseem dina sonn.

¹⁹ Kon nag tuubleen te dëpp, ndax seeni bàkkaar faru.

²⁰ Su boobaa jamonoy péex ay bawoo ci Boroom bi, te mooy yebal Almasi bi mu leen jagleel, te muy Yeesu.

²¹ Moom la asamaan wara dalal, ba kera jamono ja lépp di dellu jag, na ko Yàlla waxe woon, yonent yu sell ya woon jottali.

²² Musaa kay noon na: “Boroom bi seen Yàlla mooy feeñal ci seenu xeet ab yonent ni man; nangeen ko déggal ci lépp lu mu leen wax.

²³ Képp ku déggalul yonent boobu, dees na la dagge ci xeet wi, sànk la*.”

²⁴ «Te it mboolem yonent yi wax, dale ko ci Samiyel ak ñi ko wuutu, ñoom it yégle woon nañu bés yii nuy dund.

²⁵ Yeen nag yeenay ndonoy yonent yi te yeenay séddu ci kóllère gi Yàlla fagoon ak seeni maam, ba mu nee Ibraayma: “Ci saw askan la xeeti àddina yépp di barkeele†.”

²⁶ Yeen la Yàlla njékka wool jawriñam, daldi koy yebal ci yeen, ngir barkeel leen, waññi kenn ku nekk ci yeen mu moy jikkoom yu bon.»

* **3.23** Seetal ci *Baamtug yoon wi* 18.15, 19. † **3.25** Seetal ci *Njálbéen ga* 22.18.

4

Piyeer ak Yowaan daje nañook àttekat ya

¹ Naka la Piyeer ak Yowaan di wax ak mbooloo ma, sarxalkat yaak jawriñu kër Yàlla gaak Sadusen ya ne jimeet ci seen kaw.

² Fekk na leen ñéññ ca la ñuy waare aka yégle ndekkitel Yeesu, te loolu di dëggal ne dee-dekki, lu am la.

³ Ñu daldi leen teg loxo, tëj leen ba ca ëllëg sa, ndax booba guddi na.

⁴ Fekk na nag, ñu bare ca ña jotoona dégg kàddu ga gëm nañu, ba limu gëmkat ña tollu ci juróomi junni (5 000).

⁵ Ca ëllëg sa kilifay Yawut yi ak magi askan wi ak firikati yoonu Musaa yi daje Yerusalem.

⁶ Anas, sarxalkat bu mag ba ca la, ak Kayif ak Yowaan ak Alegsàndar ak mboolem bokki sarxalkat bu mag.

⁷ Ñu taxawal Piyeer ak Yowaan ca digg ba, laaj leen ne: «Yeen, lii ngeen def, ci ban xam-xam ak ci wan tur ngeen ko defe?»

⁸ Fa la Piyeer feeseek Noo gu Sell gi, ne leen: «Yeen kilifay xeet wi ak magi askan wi,

⁹ ndegam yoon moo nuy laaj lu jëm ci ndimbal lu ab lafañ jagoo, ak ci man pexe la lafañ bi mucce,

¹⁰ xamleen xéll, yeen ñépp ak bànni Israayil gépp, ne ci turu Yeesu Almasi mu Nasaret, ki ngeen daajoon ci bant, te Yàlla dekkal ko, ci turam donj la kii wére, ba taxaw ci seen kanam.

¹¹ Yeesu moomu mooy:

“Doj wi ngeen beddi woon, yeen tabaxkat yi,

te mu mujj di doju koñu tabax bi*.”

¹² Mucc kat amul ci keneen, ndax fi asamaan tiim, mayeesul fi nit ñi weneen tur wu nu wara mucce.»

¹³ Ba waa kuréelu àttekat ya gisee fit wi Piyeer ak Yowaan àndal, te ñu xam ne niti neen ñu masula jàng lañu, dañoo waaru. Xamoon nañu nag ne ñook Yeesoo nekkoon.

¹⁴ Te itam ka ñu wéral a nga taxaw fa seen wet, ñuy gis. Manuñu caa tegati dara.

¹⁵ Ba mu ko defee ñu joxe ndigal, génne leen, daldi gise ci seen biir.

¹⁶ Ñu ne: «Lu nuy def ak ñii? Ndax kat firnde lu leer sottee na fi ci ñoom; leer na nàññ waa Yerusalem gépp, te manunu koo weddi.

¹⁷ Waaye kat bu mbir mi gëna siiw ci xeet wi. Nan leen tëkku, ngir aaye leen ñu waxati kenn tur woowu.»

¹⁸ Ñu woo leen nag, aaye leen, ne leen mayatuñu leen benn yoon ñu waxati lenn, mbaa ñuy jàngale ci turu Yeesu.

¹⁹ Piyeer ak Yowaan ne leen: «Ndax li jaadu fa Yàlla mooy nu déggal leen, yeen, bàyyi Yàlla? Yeenay àtte loolu.

²⁰ Waaye nun, li nu gis, dégg ko, manunu koo baña wax.»

²¹ Ba loolu amee ñu tëkkuwaat leen, door leena yiwi, ñu dem, gannaaw manuñu leena mbugal te amuñu bunt ci ñoom ndax mbooloo ma, te ñépp di màggal Yàlla ca la xew,

²² ngir waa ja kéemtaan ga wérloo amoon na lu wees ñeent fukki at.

Mbooloom gëmkat ñi ñaan na ci Yàlla

* **4.11** Seetal ci *Taalifi cant* 118.22.

²³ Gannaaw ba ñu yiwee Piyeer ak Yowaan, ñu dem ca seen bokki gëmkat, nettali leen mboolem la leen sarxalkat yu mag yaak magi askan wa wax.

²⁴ Ba ko bokk ya déggee, ñoom ñépp a mànkoo, daldi yékkati kàddug ñaan fa Yàlla, ne: «Buur Yàlla, yaa sàkk asamaan ak suuf ak géej ak lépp li ci biir.

²⁵ Yaa wax ci Noo gu Sell gi ci sunu gémmiñu maam Daawuda sa jaam bi, nga ne:

“Ana lu xeeti àddina di riire?

Lu xeet yiy lale pexey neen?

²⁶ Buuri àddinaa jógandoo,

kilifa yee lékkoo, di fexeel Boroom bi ak Al-maseem[†].”

²⁷ Dëgg la moos, ndax ci dëkk bii la Erodd ak Poñsë Pilaat lékkoo, ànd ak xeeti àddinaak bànni Israayil ci kaw Yeesu, sa jawriñ ju sell ji nga fal.

²⁸ Noonu it lañu sottale mboolem li nga dogaloon ci sa loxo ak sa coobare.

²⁹ Léegi nag Boroom bi, bàyyil xel seeni tëkkoo te nga may nu, nun say jaam, nuy wax sa kàddu ak fit wu mat sèkk.

³⁰ Ngalla tàllalal sa loxo ngir di wéral aka amal ay firnde aki kéemaan ci turu Yeesu, sa jawriñ ju sell ji.»

³¹ Ba ñu ñaanee ba noppi, béreb ba ñu daje daa yëngu, ñu fees ak Noo gu Sell gi ñoom ñépp; ñu daldi tàmbalee waxe fit kàddug Yàlla gi.

Gëmkat ñi ñoo bokkoon lépp

³² Ci kaw loolu mboolem gëmkat ñi bokk menn xel ak benn xalaat. Du kenn ku ne moo moom lenn ci alalam, waaye ñoo bokkoon lépp ci seen biir.

[†] **4.26** Seetal ci *Taalifi cant 2.1-2*.

³³ Ndaw yi nag di seedee doole ju réy ne Sang bi Yeesu dekki na, yiw wu yaa di leen dikkal ñoom ñépp.

³⁴ Kenn ci ñoom ndóolul, ndax képp ku ciy bo-room suuf mbaa ay kër, da koy jaay, indi njëg gi,

³⁵ teg ko ci kanam ndaw yi. Su ko defee ku nekk séddu ca la dëppook soxlaam.

³⁶ Ku mel ni Yuusufa, bokk ci giirug Lewi, te dëkk ca dunu Sippar, ndaw yi daan ko wax Barnabas, muy firi Ñaaxekat bi,

³⁷ ab tool la amoon. Da koo jaay, indi xalis bi, teg fi kanam ndaw yi.

5

Mbugal dab na Anañas ak Safira

¹ Naka noonu ku ñuy wax Anañas, te ku ñuy wax Safira di jabaram, daldi jaay aw làccu suuf.

² Mu yégoon jabaram, daldi làq lenn ca njëg ga, ba noppi indi la ca des, teg ko ca kanam ndaw ya.

³ Ba loolu amee Piyeer ne ko: «Anañas, lu waral Seytaane di fees sab xol, ba ngay wor Noo gu Sell gi, di làq lenn ci njëgu tool bi?

⁴ Ba mu jaragul, du yaa doon boroom? Gannaaw ba mu jaree it, xanaa du njëg gaa ngi ci sa loxo ba tey? Ana noo mana xajale mii mébét ci sa xol? Du nit nga wor de, waaye Yàlla nga wor.»

⁵ Naka la Anañas dégg kàddu yooyu, mu daldi daanu, dee. Tiitaange ju réy nag dikkal ña ko dégg ñépp.

⁶ Ba loolu amee xale yu goor ya dikk, sàng ko, yóbbu suuli.

⁷ Ñu teg ca lu wara tollook ñetti waxtu, jabaram duggsi, te yégul la xew.

⁸ Piyeer ne ko: «Wax ma, ndax lii mooy njëgu tool bi?» Mu ne ko waaw, nàngam la.

⁹ Ci kaw loolu Piyeer ne ko: «Ana lu ngeen di mànkoo, di nattu Noowug Boroom bi? Déglul, tànk yi suuli woon sa jëkkër a ngoogu ci bunt bi di la yóbbusi yaw it.»

¹⁰ Ca saa sa ndaw sa daanu cay tànkam, dee. Xale yu góor yi duggsi, fekk ko mu dee; ñu yóbbu ko, suul ko ca wetu jëkkëram.

¹¹ Ba loolu amee tiitaange ju réy jàpp mbooloom gëmkaat ñépp ak ña ko dégg ñépp.

Ndawi Almasi bi faj nañu ñu bare

¹² Ci kaw loolu ay firnde ak kéemaan yu bare di sottee ci loxol ndaw yi, ci biir askan wi. Gëmkaat ñi nag di bokk daje ñoom ñépp fa ñuy wax Mbaarum Suleymaan, ca biir kër Yàlla ga,

¹³ waaye kenn ca ña ca des ñemewula jaxasoo ak ñoom. Teewul askan wa nawloo leen lool.

¹⁴ Gëmkaati Sang bi nag di gëna bare, ñuy wàllisi, ba doon mbooloo mu mag, góor ak jigéen.

¹⁵ Nit ñi dem bay génne jarag ji ci mbedd yi, teg leen ci ay laltu aki basañ, ngir bu fa Piyeer jaaree, lu bon bon takkndeeram mana dal ñenn ci ñoom.

¹⁶ Ci biir loolu nit ñu bare bàbbeekoo ca dëkk ya séq Yerusaleem, indi ay jarag ak ñu rab sonal; ñoom ñépp daldi wér.

Fitnaal nañu ndaw yi

¹⁷ Ba mu ko defee xolu kañaan dugg sarxalkat bu mag ba ak mboolem ña ko dar, te di waa ngérum Sadusen ña.

18 Ñu teg ndaw ya loxo, tëj leen ca kaso ba.

19 Ca guddi ga nag malaakam Boroom bi ubbi bunti kaso ba, génne leen, ne leen:

20 «Demleen taxaw ca digg kër Yàlla ga, ngeen xamal askan wi mboolem lu jëm ci dund gii.»

21 Gannaaw ba ñu déggee loolu, ba bèt set, ñu dugg ca kër Yàlla ga, di waare.

Ci biir loolu sarxalkat bu mag ba ak ña ko dar, dikk, woolu kuréelu àttekat ya, mboolem kuréelu njiiti bànni Israayil; ñu yónnee, ngir jëli ndaw ya ca kaso ba.

22 Dag ya nag dikk, fekkunu leen ca kaso ba, ñu dellu yégleji ko,

23 ne: «Danoo fekk kaso ba tëje ràpp, wattukat ya taxaw ca bunt ya. Nu tijji, fekkunu kenn ca biir!»

24 Jawriñu kër Yàlla ga ak sarxalkat yu mag ya dégg loolu, daldi jaaxle lool ci ndaw yi, di xalaat nu mbir miy mujje.

25 Mu am ku dikk, ne leen: «Ña ngeen tëjoon kaso déy a nga noonu ca kër Yàlla ga, di waare.»

26 Ci kaw loolu jawriñu kër Yàlla ga ak dag ya jëli ndaw ya ndànk, bañ leena jaay doole, ngir ragal nit ñi sànni leen ay doj.

27 Ñu indi leen, taxawal leen ca kanam kuréelu àttekat ya, sarxalkat bu mag ba laaj leen,

28 ne: «Xanaa aayewunu leen woon ne buleen waareeti mukki ci woowu tur? Yeena ngi nii ubale Yerusaleem ak seen waare, ngeen nar nu cee gàdduloo bakkanu nit kii!»

29 Piyeer ak ndaw ya ca des nag ne leen: «Yàlla lees wara déggal, waaye du nit.

³⁰ Sunu Yàllay maam moo dekkal Yeesu, mi ngeen wékk ci bant, bóom ko.

³¹ Moom la Yàlla yéegé fa ndijooram, def ko muy Njiit, di Musalkat, ngir may bànni Israayil ag tuubeel ak njéggalug bàkkaar.

³² Nun noo seede loolu, nook Noo gu Sell gi Yàlla jagleel ñi ko déggal.»

³³ Ba ñu dégge loolu, dañoo mer ba fees, nar leena rey.

³⁴ Ab Farisen bu ñuy wax Gamalyel, di jàngalekatu yoonu Musaa bu ñépp nawloo, daldi taxaw ca digg kurélu àttekat ya. Mu joxe ndigal ngir ñu génne leen ab diir.

³⁵ Ba ñu génnee, mu ne waa kuréel ga: «Yeen bokki Israayil, moytuleen bu baax li ngeen di def ak nit ñii.

³⁶ Ndaxte bu yàggul la Tēdas jóg, di jaay daraja, ba lu wara tollook ñeenti téeméeri nit far ak moom. Ñu rey ko, ña ko toppoon ñépp tasaaroo, seen pexe mujjewul fenn.

³⁷ Gannaawam it Yuda mu Galile jóg, ca jant ya ñu doon lim waa réew mi; mu yóbbaale mbooloo mu ko topp. Moom itam dee, ña ko toppoon ñépp tasaaroo.

³⁸ Léegi nag, dama ne, mànduleen ci ñii, te ba leen, ngir su seen mébét mbaa seen jëf bawoo ci nit, day yàqu rekk.

³⁹ Waaye su bawoo fa Yàlla nag, dungeen ko mana fanq, moytuleena jànkoonde ak Yàlla.»

Ñu daldi fekksi Gamalyel,

⁴⁰ woowaat ndaw ya. Ba loolu amee ñu dóor leen, aaye leen ñu waxati lenn ci turu Yeesu, door leena yiwi.

⁴¹ Ndaw ya nag bàyyikoo ca kurélu àttekat ya, di bég, gannaaw ñoom lañu jàpp ne ñoo yelloo toroxte ga ñu leen teg ndax Tur wi*.

⁴² Ci kaw loolu bés bu nekkaan, muy ca kër Yàlla, di ca biir kër ya, noppiwuñoo jàngale aka xamle xibaaru jàmm bi yéene ne Yeesu mooy Almasi bi.

6

Tabb nañu jàppalekati mbooloom gëmkaat ñi

¹ Jant yooyu nag, naka taalibe yi di gëna bare, Yawut ñiy làkk gereg tàmbalee ñaxtu ci kaw Yawut ñiy wax seen làmmiñu bopp ndax néewal gu ñu gis ñu néewal ko seeni jëtun ca na ñuy séddalee ag ndimbal bés bu nekk.

² Ba mu ko defee Fukk ñaak ñaar woo mbooloom taalibe ya, ne leen: «Nu sàggane kàddug Yàlla, di toppatoo mbirum séddale daal, jekkul ci nun.

³ Kon nag bokk yi, seetleen ci seen biir juróom ñaar ñu rafet seede, soloo Noo gu Sell gi te rafet xel, nu dénk leen sas woowu.

⁴ Nun nag nanu wéye ñaan gi, ak liggéey bi ci kàddu gi.»

⁵ Wax jooju daldi neex mbooloo mépp. Ñu seppi Eccen, nit ku fees ak ngëm ak Noo gu Sell gi, seppi Filib ak Porokor ak Nikañor ak Timon ak Parmenas ak Nikolas ma dëkke Ancos te dib tuubeen bu duggoon lu jiitu ci yoonu Yawut.

⁶ Ñu indi leen fa kanam ndaw ya, ñu ñaanal leen, teg leen loxo.

* **5.41 Tur wi** mooy turu Sang Yeesu Almasi bi.

⁷ Ba loolu amee kàddug Yàlla di law, limu taalibe yi yokku ba bare lool ci biir Yerusalem, sarxalkat yu bare daldi topp yoonu ngëm wi.

Jàpp nañu Eccen

⁸ Ci kaw loolu Eccen mi yiwu Yàlla def ag leer fees ko, di def ay kéemaan ak firnde yu mag ci biir askan wi.

⁹ Ba loolu amee ñenn ca jàngu Yawut ba ñuy wax jàngub waa Goreel ga, daldi jóg, di tàmbalee weranteek Eccen. Ay niti waa Siren a nga ca, ak waa Alegsàndiri, ak waa diiwaani Silisi ak Asi.

¹⁰ Teewul àttanuñu xelam mu rafet ak Noo gu Sell ga muy waxe.

¹¹ Ñu daldi ger ay nit ngir ñu duural ko, ne: «Noo ko dégg, mu yékkati kàdduy saaga, jëme ci Musaa ak ci Yàlla.»

¹² Ba loolu amee ñu xabtal nit ñi ak magi askan wi ak firikati yoonu Musaa yi, ñu ne jalañ, jàpp Eccen, yóbbu ca kurélu àttekat ya.

¹³ Ñu indeeti foofa ay seedey naaféq yu ne: «Kii du bàyyee wax mukk lu juunoo ak kër Yàlla gii ak yoonu Musaa.

¹⁴ Noo ko dégg mu ne Yeesu mu Nasaret moomu dina màbb kër Yàlla gii te dina soppi aada yi nu Musaa bàyyee.»

¹⁵ Mboolem ña ca kurélu àttekat ya nag ne jàkk Eccen; ñu gis xar-kanam ba ne ràññ ni xar-kanamu malaaka.

7

Eccen layoo na

¹ Sarxalkat bu mag ba ne ko: «Ndax loolu dëgg la?»

² Eccen ne ko: «Yeen bokk yi, yeen samay baay, dégluleen! Yàlla, miy Boroom daraja moo feeñu woon sunu maam Ibraayma, ba mu nekkee ca réewum Mesopotami, bala moo sanc Karan.

³ Mu ne ko: “Jógeel sam réew, jóge ci say bokk, te nga dem ca réew mi ma lay won*.”

⁴ «Mu daldi jóge réewum waa Kalde, sanc Karan. Fa la ko Yàlla toxale gannaaw ba baayam faatoo, sancal ko ci réew mii ngeen dëkk tey.

⁵ Taxul mu muurale ko lenn ci réew mii, du sax fu mu teg tãnkam. Teewul mu dig ko, ne moom lay moomale réew mi, mook askanam wa koy wuutuji, te fekkul sax mu am doom.

⁶ Yàlla ne ko: “Saw askan dinañu toxuji bitim réew, te dees na leen def ay jaam, mitital leen diiru ñeenti téeméeri at (400).”

⁷ Yàlla neeti ko: “Xeet wi leen di def jaam nag, man maa leen di mbugal. Gannaaw loolu dinañu fa génne, jaamusi ma ci béreb bii†.”

⁸ Yàlla daldi fasook Ibraayma kóllëre gu mu màndargale xaraf. Moo tax Ibraayma xarafal doomam Isaaxa, ba mu juddoo ba am juróom ñetti fan; Isaaxa, Yanqóoba; Yanqóoba, fukki maam yaak ñaar.

⁹ «Maam yooyu nag iñaane seen doomu baay Yuusufa, ba jaay ko njaam, ñu yóbbu ko Misra. Teewul Yàlla ànd ak Yuusufa,

¹⁰ xettali ko ci coonom yépp, rafetal xelam, may ko itam Firawna buuru Misra baaxe ko; mu def ko

* **7.3** Seetal ci *Njàlbéen ga* 12.1. † **7.7** Seetal ci *Njàlbéen ga* 15.13-14.

kilifa ci Misra ak ci biir èttu këram gépp.

¹¹ «Ci kaw loolu ab xiif dikkal Misra gépp ak réewum Kanaan. Mu metti lool. Sunuy maam nag amatuñu ab dund.

¹² Yanqóoba dégg ne ab dund am na Misra. Ca la fa njékka yebal sunu maam ya.

¹³ Seen ñaareel bi yoon la Yuusufa xàmmiku ay doomi baayam, Firawna nag doxe ca xam cosaanu Yuusufa.

¹⁴ Ci kaw loolu Yuusufa yeble, indi baayam ak bokkam yépp, ñuy juróom ñaar fukki nit ak juróom.

¹⁵ Noonu la Yanqóoba deme Misra, ba faatoo fa, mook sunuy maam.

¹⁶ Gannaaw gi lañu toxal seeni yax ca Sikem, denc leen ca bàmmeel, ba Ibraayma weccikoo woon xalis ca doomi Amor ca Sikem.

¹⁷ «Ñu dem ba dige ba Yàlla giñaloon Ibraayma di waaja sotti, yemook xeet wi yokku, di gëna bare ci Misra,

¹⁸ ba beneen buur bu xamul Yuusufa falu ca Misra.

¹⁹ Buur boobu nag di muusaatu sunu xeet wi, di mitital sunuy maam, di leen sànniloo seeni liir, ngir ñu baña dund.

²⁰ «Booba la Musaa juddu, rafet ba fa kanam Yàlla, ñu yor ko ñetti weer ci biir kër baayam.

²¹ Ba ñu ko sànnée, doomu Firawna ju jigéen a ko foral boppam, yar ko ni doomam ju mu jur.

²² Musaa nag di ku mokkal mboolem xam-xamu Misra, te ràññiku lool ci wax ak ci jëf.

²³ «Ba ñeent fukki atam matee, xelum seeti bokki bànni Israayilam dikkal ko.

24 Ci kaw loolu mu gis ca ku ñuy néewal doole, mu sotle ko, daldi rey waayi Misra ja, feyul ka mu néewal.

25 Booba Musaa foog na ne ay bokkam xam nañu ne ciy loxoom la leen Yàlla di indile wall, ndeke xamuñu ko.

26 Ca èllëg sa mu juux ci ay Yawut yuy xeex, di leen jéema jubale, ne leen: “Yeen ay bokk ngeen, lu tax ngeen di lorante?”

27 Ka doon néewal doole moroom ma bëmëx Musaa, ne ko: “Yaw, ku la def kilifa mbaa àttekat ci sunu kaw?”

28 Xanaa danga maa nara rey, na nga reye waayi Misra ja démb†?”

29 Musaa dégg kàddu googu, daldi gàddaay, dem dali réewum Majan, ba am fa ñaari doom yu góor.

30 «Mu teg ca ñeent fukki at, malaaka feeñu ko ca màndinju tundu Sinayi, ci biir tàkk-tàkku sawara wu jafal ab gajj.

31 Musaa gis peeñu moomu, yéemu; mu dikk ba jege ko ngir niir ko, kàddug Boroom bi daldi jib. Mu ne:

32 “Man maay sa Yàllay maam, maay Yàllay Ibraayma ak Isaaxa ak Yanqóoba§.” Musaa tiit bay lox, ñemeetula xool.

33 Boroom bi ne ko: “Summil say dàll, ndax fii nga taxaw, suuf su sell la.

34 Gis naa bu baax sama coonob ñoñ ci Misra; maa dégg seeni onk, ba wàcc ngir wallusi leen. Léegi nag dikkal, ma yebal la Misra*.”

† 7.28 Seetal ci *Mucc ga* 2.14. § 7.32 Seetal ci *Mucc ga* 3.6.

* 7.34 Seetal ci *Mucc ga* 3.5, 7-8, 10.

³⁵ «Musaa moomu ñu weddi woon, ne ko: “Yaw, ku la def kilifa mbaa àttekat?” Moom nag la Yàlla def kilifa ak ab jotkat, yebal ko ci ñoom, malaaka ma feeñu Musaa ca gajj ba, daldi koy jottali yóbbante ba.

³⁶ Moo leen génne réewum Misra, moo def ay kéemaan aki firnde ca réew ma ak ca géēju Barax ya ak ca màndiŋ ma, diiru ñeent fukki at.

³⁷ Musaa moomu moo noon bànni Israayil: “Yonent bu mel ni man la leen Yàlla di feeñalal ci seen biiri bokk†.”

³⁸ Moom it moo nekkoon ak mbooloo ma ca màndiŋ ma, mook malaaka ma doon wax ak moom ca kaw tundu Sinayi ca sunu wetu maam ya. Moo jot ci kàddu yuy dund, ngir jottali nu ko.

³⁹ Kooku la sunuy maam nanguwul woona déggal. Dañu koo far xarab, namma walbatiku dellu Misra.

⁴⁰ Ñu ne Aaróona: “Sàkkal nu ay yàlla yu nu jiite, ndax Musaa mii nu génne réewum Misra, xamunu lu ko dal‡.”

⁴¹ Jant yooyu lañu sàkk jëmmu sèllu, defal jëmm ja ab sarax, di bannexoo lu ñu sàkke seeni loxo.

⁴² Yàlla nag dèddu leen, bàyyi leen, ñuy jaamu biddiwi yi, ni ñu ko binde ci téereb yonent yi, ne: “Yeen waa kër Israayil, saraxu jur ak yeneen sarax, ndax man ngeen ko daan indil diiru ñeent fukki at ca màndiŋ ma?

⁴³ Molog seen tuur mi, ngeen yóbbaaale xaymab jaamookaayam, ak seen biddiwi yàlla ji ñu naa Refan,

† 7.37 Seetal ci *Baamtug yoon wi* 18.15. ‡ 7.40 Seetal ci *Mucc ga* 32.1.

jëmm yooyu ngeen sàkk, di leen sujjóotal!
Kon nag maa leen di toxal ca wàllaa Babilon§.”

⁴⁴ «Xaymab seede baa nga woon ak sunuy maam ca màndin ma, ñu sàkke ko na ko ka doon wax ak Musaa sante, dëppale kook misaal ma Musaa gisoon.

⁴⁵ Xayma ba la sunuy maam jot, dugal ko ci kilifteefu Yosuwe ca biir réewum xeet ya leen Yàlla dàqal. Xayma ba nekk fa, ba ca janti Daawuda.

⁴⁶ Daawuda ma Yàlla baaxe woon, sàkku woon na am màkkaan ngir Yàllay Yanqóoba.

⁴⁷ Waaye Suleymaan moo ko mujj tabaxal kër.

⁴⁸ «Moona Aji Kawe ji du dëkke lu loxo defar, mooy la yonent ba ne:

⁴⁹ “Asamaan sama ngàngunee, suuf di sama ndëggastal.

Ana kër gu ngeen may tabaxal?

Boroom bee ko wax.

Mu ne: Ana ban béreb ay sama dalluwaay?

⁵⁰ Loolu lépp, xanaa du sama loxoo ko sàkk*?”

⁵¹ «Yeena dëgër bopp, yeenay boroomi xol ak noppi yéefar! Xanaa dungeen noppee të Noo gu Sell gi? Maam ya, doom ya rekk!

⁵² Kan ci yonent yi la seeni maam fitnaalul? Ñoo rey démb ña yégle woon ñëwug Aji Jub ji ngeen wor tey, bóom ko.

⁵³ Yeen de yeena jotoon ci yoonu Musaa wi ay malaaka jottali, te taxul ngeen jëfe ko.»

Bóom nañu Eccen

§ 7.43 Seetal ci *Amos* 5.25-27. * 7.50 Seetal ci *Esayi* 66.1-2.

⁵⁴ Naka lañu dégg loolu, seen xol fuddu, ñuy yéyu ci kawam.

⁵⁵ Eccen nag fees ak Noo gu Sell gi, ne jàkk asamaan, daldi gis leeru Yàlla, gis Yeesu taxawe fa ndijooru Yàlla.

⁵⁶ Mu ne: «Asamaan a ngii ma gis, mu ubbiku, Doomu nit kaa ngii taxaw fi ndijooru Yàlla!»

⁵⁷ Ba loolu amee ñu yuuxu ca kaw, dar seeni nopp, daldi ànd, ne milib ca kawam;

⁵⁸ ñu wat-watee ko, génne ko dëkk ba, di ko dóor ay doj. Fekk na seede ya summi seeni mbubb, juug ca tàñki benn xalelu góor bu ñuy wax Sóol.

⁵⁹ Ñuy dóor Eccen ay doj, moom muy ñaan Yàlla, naan: «Sang Yeesu, nangul sama bakkan!»

⁶⁰ Mu ne gurub, samp bëti óomam, daldi àddu ca kaw, ne: «Sang bi, bu leen topp bii bàkkaar.» Naka la wax loolu, daldi faatu.

8

¹ Sóol nag rafetlu woon na la ñu bóom Eccen.

Fitnaal nañu mbooloo mi

Bésuub keroog teg nañu mbooloom gëmkaat ña ca Yerusaleem fitna ju metti ba, lu moy ndawi Almasi bi, ñoom ñépp a tasaaroo ca diiwaani Yude ak Samari.

² Ay nit ñu ragal Yàlla nag rob Eccen, ñaawlu deewam lool.

³ Ci biir loolu Sóol moom, ma ngay jéema faagaa-gal mbooloom gëmkaat ñi, di dugg ci kër yi, diri góor ak jigéen, génne, tëjlu leen kaso.

Filib waare na ca Samari

⁴ Gëmkaat ña tasaaroo di xamle fépp fu ñu jaare, xibaaru jàmm bu kàddu gi.

⁵ Noonu la Filib deme péeyub Samari, di siiw-taane Almasi bi.

⁶ Ba waa dëkk ba déggee mbaa ñu gis kéemaan ya muy def, ñoo bokk teewlu ay waxam.

⁷ Ndax bare na ca ñu rab jàppoon te mujj bàyyi leen, génne yuux yu réy; bare na ca it ñu lafañ ak ñu làggi woon te mujj wér.

⁸ Muy mbég mu réy nag ca dëkk boobee.

Ab ñeengokat gis na ku ko jon

⁹ Ku ñuy wax Simon nag yàggoon na ca dëkk ba, di ñeengo. Ku waar waa Samari la woon, te doon tuddoo nit ku màgg.

¹⁰ Ñépp, mag ak ndaw, teewlu ko, naan: «Kii mooy dooley Yàlla ci boppam. Moom lañuy wax “Màggle”.»

¹¹ La ñu ko teewloo woon moo di jëfi ñeengo ya mu leen yàgga yéeme.

¹² Waaye ba ñu gëmee Filib ma leen xamal xibaaru jàmm, bi jëm ci nguug Yàlla ak turu Yeesu Almasi bi, góor ak jigéen daldi nangu, ñu sóob leen ci ndox.

¹³ Simon ci boppam gëm, moom it, ñu sóob ko ci ndox. Simon nag bàyyeetul Filib. Ba mu gisee firnde yaak kiraama yu mag yay am, moom moo yéemu.

¹⁴ Ba ndaw ya ca Yerusalem yégee ne waa Samari nangu nañu kàddug Yàlla, Piyeer ak Yowaan lañu fa yebal.

¹⁵ Ñu agsi Samari, ñaanal gëmkat ña, ngir ñu jot Noo gu Sell gi.

¹⁶ Ndax booba Noo gi wàccagul woon ci kenn ci ñoom, dees leena sóoboon rekk ci ndox ci turu Sang Yeesu.

¹⁷ Ba loolu amee Piyeer ak Yowaan teg leen loxo, ñu jot Noo gu Sell gi.

¹⁸ Simon nag gis noonee mayug Noo gu Sell gi sababoo ci tegeb loxo bu ndaw ña amal, ba tax mu indil leen xalis.

¹⁹ Mu ne leen: «Mayleen ma man itam xam-xam bii, ngir ku ma teg loxo, nga jot Noo gu Sell gi.»

²⁰ Piyeer ne ko: «Na sa xalis ànd ak yaw asaru, ndegam ab xalis nga yaakaara jënde mayu Yàlla!

²¹ Amuloo benn wàll mbaa ab cér ci lii, ndax sa xol a jubul ci kanam Yàlla.

²² Réccul nag sa mbon gii, te ñaan Boroom bi; jombul mu baal la sa mébétu xol.

²³ Ndax gis naa ni nga sóoboo ci wextanu kañaan, keppu ci ndëngte.»

²⁴ Simon ne leen: «Ñaanalleen ma Boroom bi, yeen ci seen bopp, ngir li ngeen wax lépp, lenn bañ ma cee dab.»

²⁵ Gannaaw ba Piyeer ak Yowaan seedeelee kàddug Boroom bi, biral ko, Yerusalem lañu dellu, di xamle xibaaru jàmm bi ci ay dëkki Samari yu bare.

Filib yee na ab jaraafu Ecopi

²⁶ Menn malaakam Boroom bi nag wax Filib, ne ko: «Fabul jubal bëj-saalum; yoon wa kenn jaareetul te bartaloo Yerusalem, jëm Gasa.»

²⁷ Filib fabu, dem. Ndeke am na jenn waayu Ecopi* ju màggalsi woon Yerusalem. Nit kooku doonoon moraange, te di jaraaf ju mag ju Kàndas Lingeeru Ecopi; moo doon saytu mboolem alalu Lingeeru Ecopi.

²⁸ Naka la jaraaf ja màggalsi bay dellu Ecopi, toog ca watiiram, di jàngaale téereb Yonent Yàlla Esayi,

²⁹ Noowug Yàlla ne Filib: «Doxal, dab watiir bale.»

³⁰ Filib dabsi waayi Ecopi ja, daldi dégg muy jàng téereb Yonent Yàlla Esayi. Mu ne ko: «Ndax xam nga li ngay jàng?»

³¹ Mu ne ko: «Nu ma ko mana xame, te kenn firilu ma ko?» Ba loolu amee mu ne Filib, mu yéeg, toog ak moom. Filib yéeg.

³² Lii nag mooy dogu Mbind ma mu doon biral: «Dees koo yóbbu ni xar mu ñuy rendiji; mbete mburt mu ne cell ci kanam ki koy wat, ubbiwul gémmiñam.

³³ Ci biir toroxteem lañu ko xañ dëggam; kuutaayam nag, ana ku ci mana wax? Ndegam bakkanam lañu toxale kaw suuf†.»

³⁴ Jaraaf ja ne Filib: «Yaw laay laaj, ci kan la yonent bi wax lii? Boppam lay wax am keneen?»

³⁵ Filib daldi àddu, tàmbalee ci dog boobu, xamal ko xibaaru jàmm bi ci mbirum Yeesu.

³⁶ Ba loolu amee ñu topp yoon wi, ba yem ci am ndox. Jaraaf ja ne ko: «Ndox a ngii, ana lu tee ma sóobu ci?»

* **8.27 Ecopi** ga woon, dees na ko woowe Kuus itam, muy diiwaan bu feggoo woon ak dexe Niil, te nekkoon diggante bëj-gànnaru Sudan ak bëj-saalumu Misra. † **8.33** Seetal ci *Esayi* 53.7-8.

³⁷ Filib ne ko: «Soo gëmee ci sa léppi xol, sañ nga ko.» Mu ne ko: «Gëm naa ne Yeesu Almasi bi mooy Doomu Yàlla‡.»

³⁸ Ci kaw loolu jaraaf ja santaane ñu taxawal watiir ba; Filib ak jaraaf ja wàcc, ñu dugg ñoom ñaar ca ndox ma, Filib sóob ko ca.

³⁹ Naka lañu génne ca ndox ma, ngelawal Bo-room bi ne cas Filib, yóbbu, jaraaf ja gisatu ko. Teewul mu topp yoonam, ànd ak mbég.

⁴⁰ Filib moom, dëkk ba ñuy wax Asot la gisaat boppam. Mu wéye di xamle xibaaru jàmm bi ci dëkkoo dëkk, ba àgg Sesare.

9

Sóol tuub na

¹ Ci biir loolu Sóol moom, noyyeewul lu moy di tēkkooka jéema bóom taalibey Sang bi. Mu dem nag ca sarxalkat bu mag ba,

² di sàkku ay bataaxal yu ñeel jànguy dëkk ba ñuy wax Damaas, bataaxal yu yóbbante ndigal lu yeewlu képp ku ñu fa gis ku bokk ci Yoon woowu, góor ak jigéen, ngir mu jàpp leen, indi leen Yerusalem.

³ Naka la Sóol dem ba jub Damaas, ag leer fettaxe asamaan, jekki ne ràyy ci kawam.

⁴ Mu ne dàll ci suuf, daldi dégg baat bu ko ne: «Sóol, Sóol, lu tax nga di ma bunduxataal?»

⁵ Mu ne: «Yaay kan Sang bi?» Mu ne: «Man maay Yeesu, mi ngay bunduxataal.

⁶ Léegi nag, jógal, dugg ci dëkk bi, dees na la wax li nga wara def.»

‡ 8.37 Aaya 37 nekkul ci mbind yu bare yu njëkk ya.

⁷ Nit ña ànd ak moom a nga taxaw, jommi ba ne cell; dégg nañu baat bi te gisuñu kenn.

⁸ Sóol jóg, xippi, gisul dara; ñu daldi koy wommat, dugal ko biir Damaas.

⁹ Diiru ñetti fan gisul dara, lekkul, naanul.

¹⁰ Ab taalibe bu ñuy wax Anañas nag ma nga woon ca Damaas. Sang bi feeñu ko, ne ko: «Anañas!» Mu ne ko: «Maa ngi, Sang bi.»

¹¹ Sang bi ne ko: «Demal ba ca mbedd ma ñuy wax mbedd mu Jub, te nga seet ca kër Yuda ku ñuy wax Sóol te dëkke Tàrs. Ma ngay ñaan.

¹² Dafa gis cim peeñu ku ñuy wax Anañas duggsi, teg ko loxo, ngir mu dellu di gis.»

¹³ Anañas nag ne ko: «Sang bi, maa dégge ci ñu bare mbirum kooku, ñu seede mboolem jëf ju bon ji mu def say nit ñu sell ci biir Yerusalem.

¹⁴ Te moo yor ndigal lu tukkee ci sarxalkat yu mag yi, ngir yeewlu képp kuy tudd saw tur.»

¹⁵ Sang bi ne ko: «Demal, ndax kooku jumtukaay laa ko tanne, ngir mu xamali sama tur, xeeti jàmbur yi ak seeni buur, xamal ko itam bànni Israayil.

¹⁶ Maa koy won mboolem coono bi mu wara dékku ngir sama tur.»

¹⁷ Ci kaw loolu Anañas dem, dugg ca kër ga, teg Sóol loxo, ne ko: «Mbokk mi Sóol, Sang Yeesu, mi la feeñu woon ci yoon wi nga dikke, moo ma yebal ci yaw, ngir nga dellu di gis te fees ak Noo gu Sell gi.»

¹⁸ Ca saa sa lu mel niy waasintóor wadde ca bêt ya, mu dellu di gis. Mu daldi jóg, ñu sóob ko ci ndox.

¹⁹ Ba loolu wéyee, mu lekk, doora am doole.

Sóol toog na ak taalibe ya ca Damaas ay fan.

20 Ca saa sa la tàmbalee xamle Yeesu ca jànguy Yawut ya, naan Yeesu mooy Doomu Yàlla.

21 Mboolem ña ko dégg, daldi waaru, naan: «Xanaa du kii moo doon bóom ñiy tudd woowu tur ci Yerusalem? Du moo fi dikkoon, ngir yeewlu leen, yóbbu ci sarxalkat yu mag yi?»

22 Teewul Sóol gëna am manooore, ba far jaaxal Yawut ñi dëkke Damaas, di firndeel ne Yeesu mooy Almasi bi.

23 Ba ñu ca tegee ab diir bu xawa yàgg, Yawut yi féncoo, ngir reylu ko.

24 Sóol nag yég seen mébét. Guddi ak bëccëg lañu doon wattu bunti dëkk ba, ngir bóom ko.

25 Teewul taalibe yi yeb ko ag guddi ci ag dàmba, jalle ko ca wàllaa tata ba, yoor ko.

26 Ba Sóol agsee Yerusalem, jém naa jaxasook taalibe yi, waaye ñépp a ko ragal, ndax ñàkka gëm ag taalibeem.

27 Ci kaw loolu Barnabas ànd ak moom, yóbbu ko ca ndaw ya. Barnabas nettali leen, ni Sóol gise Sang bi ca yoon wa, ba mu wax ak Sóol, ak fit wa Sóol waaree ca Damaas ci turu Yeesu.

28 Ba loolu amee Sóol ànd ak ndaw yi di dem aka dikk ci biir Yerusalem, di waaree aw fit ci turu Sang bi.

29 Mu boole ci di wax aka werante ak Yawut ñiy làkk geger, te ñoom ñu di ko fexee rey.

30 Bokki gëmkat ña nag yég ko, daldi koy yóbbaaale Sesare, yebale ko foofa, mu dem Tàrs.

31 Ba mu ko defee mbooloom gëmkat ñi ci mboolem diiwaani Yude ak Galile ak Samari daldi am jàmm. Nuy gëna dëgër, di wéye ragal Yàlla, tey yokku ci ndimbalal Noo gu Sell gi.

Piyeer faj na nit

³² Piyeer mi doon wër fu nekk nag, am na bés mu jaare ca ñu sell ña dëkke Lidd.

³³ Mu gis foofa waa ju ñuy wax Ene. Fekk na diiru juróom ñetti at, cib lal rekk lay tēdd ndax yaram wu làggi.

³⁴ Piyeer ne ko: «Ene, Yeesu Almasi bi wéral na la; jógal, lalal sa bopp.» Mu jóg ca saa sa.

³⁵ Mboolem waa diiwaani Lidd ak jóoru Saron nag gis ko, waññiku topp Sang bi.

Piyeer dekkal na nit

³⁶ Dëkk ba ñuy wax Yafa, ab taalibe bu jigéen a nga fa woon, ñu di ko wax Tabita mbaa Dorkas ci làkku gereg. Def lu baax ak sarxe la saxoo woon.

³⁷ Ci fan yooyu, mu daanu wopp, daldi faatu. Ñu sang ko, dugal ko ca néegu kaw taax ma.

³⁸ Ci biir loolu taalibe yi dégg ne Piyeer a nga Lidd, te Lidd sorewul Yafa. Ñu yebal ñaari nit ca moom, ngir ñaan ko mu ñew te baña yeex.

³⁹ Piyeer jóg, ànd ak ñoom, ba agsi. Ñu yéeg ko ca néegu kaw taax ma. Gëmkati jëtun* ñépp a nga doon jooyoo. Ñu yéew Piyeer, won ko turki yaak mbubb ya Dorkas defaroon ba muy nekk ak ñoom.

⁴⁰ Ci kaw loolu Piyeer dàq ñépp ca biti. Mu sukk, ñaan, daldi walbatiku jublook néew bi, ne: «Tabita, jógal!» Mu ne xiféet, gis Piyeer, jóg toog.

⁴¹ Piyeer may ko loxo, yékkati ko. Ba loolu amee Piyeer woo ñu sell ña, ak jëtun ña, won leen ndaw sa, muy dund.

* **9.39 jëtun ñi** bokk nañu ci ñi wara jot ndimbal ci jàngu bi. Seetal ci 1.Timote 5.9-10.

⁴² Mbiri ma nag siiw ca Yafa gépp, ñu bare gëm Sang bi.

⁴³ Gannaaw loolu Piyeer dal na Yafa ay fan, kër wullikat bu ñuy wax Simon.

10

Korney woo na Piyeer

¹ Ku ñuy wax Korney, njiitu takk-der la woon ca Sesare. Ma nga bokkoon ca mbooloo ma ñu dippee Gàngooru Itali.

² Ku farlu woon la ci gëm Yàlla te ragal ko, mook waa këram gépp; bare woon na sarax yu muy yéwéne askan wi, te ñaan ci Yàlla la saxoo woon.

³ Am peeñu nag dikkal ko digg njolloor, mu gis ci lu leer malaakam Yàlla, mu duggsi, ne ko: «Korney!»

⁴ Korney ne ko jàkk, tiit, ne ko: «Sang bi, lu mu doon?» Mu ne ko: «Say ñaan ak say sarax yéeg na fa Yàlla, ba mu bàyyi la xel.

⁵ Léegi nag yebleel ca Yafa, nga wooluji fa ku ñuy wax Simon, ñu di ko dàkkentale Piyeer.

⁶ Ma nga dal ak meneen Simon ma, wullikat ba këram féete wetu géej.»

⁷ Naka la malaaka ma wax ak Korney ba dem, mu woo ñaar ciy surgaam, ak benn takk-der bu ragal Yàlla te bokk ciy suqam.

⁸ Mu nettali leen lépp nag, daldi leen yebal Yafa.

⁹ Ca ëllëg sa, ñu dem bay jub dëkk ba, yemook Piyeer yéeg ca kaw taax ma ci digg bëccëg, ngir ñaan.

¹⁰ Mu dem ba xiif, bëgga lekk, ñu di ko toggal nag lu mu lekk. Ci biir loolu mu daanu leer.

¹¹ Mu daldi gis asamaan ubbiku, lu mel ni malaan mu mag mu ñu téyee ñeenti lafam, wàcce asamaan, jëm suuf.

¹² Malaan maa nga def mboolem boroom ñeenti tànk ak ndundat yiy raam ak mboolem njanaaw.

¹³ Mu am baat bu jib, ne ko: «Piyeer, jógal, rey te lekk.»

¹⁴ Piyeer ne ko: «Mukk, Sang bi, ndaxte masumaa lekk lenn lu daganul mbaa lu setul.»

¹⁵ Teewul baat bi wax ak moom ñaareel bi yoon, ne ko: «Lu Yàlla setal, bu ko daganadil.»

¹⁶ Menn peeñu moomu dikkal na ko ñetti yoon. La ca tegu ñu yéege malaan ma ca asamaan.

¹⁷ Piyeer a nga jaaxle lool, di seet cim xelam lu peeñu ma ko dikkal di tekki, ndeke nit ña Korney yebaloon laaj nañu kër Simon, ba dikk taxaw ca bunt ba.

¹⁸ Ñu woote, laajte, ne: «Simon mi ñuy wax Piyeer, ndax fii la dëkk?»

¹⁹ Naka la Piyeer di xalaat ba tey ca peeñu ma, Noowug Yàlla ne ko: «Ñetti nit a ngi nii, di la seet.

²⁰ Wàccal boog, ànd ak ñoom te bul nàttable, ndax man maa leen yebal.»

²¹ Piyeer wàcc nag ne nit ñi: «Maa ngii; ki ngeen di seet, man la. Lu doon seeni tànk?»

²² Ñu ne ko: «Njiitu takk-der ba Korney, ku jub, ragal Yàlla, te rafet seede bu ko xeetu Yawut wépp seedeel, moo jote ci malaaka mu sell, ndigalal woolu la kërám, ngir déglu say kàddu.»

²³ Ci kaw loolu Piyeer dugal leen, dalal leen.

Piyeer wuyuji na Korney

Ba bët setee, Piyeer ànd ak ñoom, ñenn ca bokki gëmkat ña dëkke Yafa gunge ko.

²⁴ Ca ëllëg sa Piyeer agsi Sesare. Fekk na Korney di ko séentu, daldi woo ca këram ay bokkam ak xaritam yi ko gëna jege.

²⁵ Ba Piyeer duggsee, Korney gatandu ko, ne gurub ca tàñki Piyeer, sujjóot.

²⁶ Piyeer yékkati ko, ne: «Déet jógal, man it, nit donḡ laa.»

²⁷ Piyeer di waxtaan ak moom, ba duggsi, yem ca nit ñu bare ña fa daje.

²⁸ Mu ne leen: «Yeen de xam ngeen ne ab Yawut, mayeesu ko mu jaxasoo ak xeetu jàmbur, mbaa mu seeti ko. Waaye man nag Yàllaa ma won ne du kenn nit ku ma naan daganula jaxasool, mbaa setul.

²⁹ Looloo tax, bi ngeen ma wooloo, ma ñëw te tendeefalum benn yoon. Ma di leen laaj nag li waral ngeen woolu ma.»

³⁰ Ci kaw loolu Korney ne: «Bërkaati-démb ci waxtuw digg njolloor wii nu tollu tey, ci laa doon ñaane ci sama biir néeg. Mu am ku jekki ne jaas ci sama kanam, sol yére yu ne ràññ.

³¹ Mu ne ma: “Korney, nangu nañu say ñaan, te nemmiku nañu say sarax fa kanam Yàlla.

³² Kon nag yebleel Yafa, nga woolu Simon mi ñu dàkkentale Piyeer; ma nga dal ca kër meneen Simon, wullikat ba ca wetu géeg ga.”

³³ Ca saa sa nag laa yeble ci yaw. Yaw it def nga lu baax, bi nga dikkee. Léegi nag nun ñépp a ngi fi ci kanam Yàlla, ngir déglu mboolem lu la Boroom bi sant.»

³⁴ Ba loolu amee Piyeer àddu, ne: «Dëgg-dëgg gis naa ne Yàlla daal du gënaatle,

³⁵ waaye xeetoo xeet, ku ko ci ragal tey jëfe njub, mooy ki ko neex.

³⁶ Moo yónnee kàddoom bànni Israayil, àgge leen xibaaru jàmm, biy maye jàmm ci Yeesu Almasi miy Sangu ñépp.

³⁷ Yeen ci seen bopp xam ngeen li xewoon ci mboolem réewum Yawut yi, te dale ci diiwaanu Galile, gannaaw ba Yaxya wootee, di sóobe cim ndox,

³⁸ ak ni Yàlla ànde ak Yeesum Nasaret, ba jagleel ko pal gu mu dogale Noo gu Sell geek xam-xam bi mu ko sotti, muy wër, di def lu baax, di faj mboolem ñi Seytaane nootoon.

³⁹ «Nun ci sunu bopp noo seede li mu def lépp ci réewum Yawut yi ak Yerusalem. Moom mi ñu wékk ci bant, ba rey ko,

⁴⁰ moom la Yàlla dekkal ci ñetteelu fanam, ba may ko mu feeñ.

⁴¹ Du askan wépp la ko won, xanaa nun, seede yi Yàlla tànnoon lu jiitu, nu bokk ak moom lekk ak naan, gannaaw ndekkiteem.

⁴² Moo nu sant nag nu xamal askan wi te seede ne moom la Yàlla tabb àttekatub aji dund ñi ak aji dee ñi.

⁴³ Moom la yonent yépp seedeel, ne képp ku ko gëm, jot nga sa njéggalug bàkkaar ciw turam.»

⁴⁴ Ba Piyeer di wax kàddu googu, Noo gu Sell gi daldi wàcc ci kaw mboolem ñay déglu kàddu ga.

⁴⁵ Ba loolu amee mboolem gëmkati Yawut ya ànd ak Piyeer, waaru ca na mayug Noo gu Sell gi tuuruwaalee ca xeeti jàmbur ña,

⁴⁶ ndax dañu leena dégg ñoom itam, ñuy làkk yeneen làkk aka màggal Yàlla.

⁴⁷ Piyeer dellu ne: «Ñii jot Noo gu Sell gi ni nun, ndax manees na leena baña sóob ci ndox?»

⁴⁸ Mu santaane nag ñu sóob leen ci ndox ci turu Yeesu Almasi bi. Gannaaw loolu ñu ñaan Piyeer, mu toog ci ñoom ay fan.

11

Piyeer layoo naak waa Yerusalem

¹ Ci kaw loolu ndaw yaak bokki gëmkat ña ca diiwaanu Yude, dégg ne jàmbur ñi dul Yawut déggal nañu kàddug Yàlla, ñoom itam.

² Ba Piyeer delloo Yerusalem nag, gëmkat ñi bokk ci askanu Yawut di ko sikk,

³ naan: «Yaa dem ca ña xaraful, di bokk ak ñoom lekk!»

⁴ Piyeer daldi leen benn-bennalal mbir mi.

⁵ Mu ne: «Man de damaa nekkoon ca Yafa, di fa ñaan. Ci biir loolu ma daanu leer, daldi gis ci peeñu lu mel ni malaan mu mag mu ñu téyee ñeenti lafam, wàcce asamaan, ba agsi ci man.

⁶ Ma xool ko jàkk, niir ko, daldi cay gis boroom ñeenti tànk yi ak rabi àll yi ak ndundat yiy raam ak njanaaw yi.

⁷ Maa dégg itam baat bu ma ne: “Piyeer, jógal, rey te lekk.”

⁸ Ma ne: “Mukk, Sang bi, ndax lenn lu daganul mbaa lu setul masula dugg sama gémmiñ.”

⁹ Baat ba nag àddoo asamaan ñaareel bi yoon, ne ma: “Lu Yàlla setal, bu ko daganadil.”

¹⁰ Menn peeñu moomu dikk na ba muy ñetti yoon, ñu doora yéegé lépp asamaan.

¹¹ «Saa soosa tembe, ca la ñetti nit ña ñu yebale Sesare ba ca man, agsi ca kër ga nu dal.

¹² Noowug Yàlla nag ne ma: “Àndal ak ñoom, te bul nàttable.” Juróom benni bokk yii ngeen di gis ñoo ma gunge, nu dem ba dugg ca kër Korney.

¹³ Mu xamal nu ne malaakaa ko feeñu ci néegam, ne ko: “Yebleel ca Yafa, nga woolu Simoŋ ma ñu dàkkentale Piyeer.

¹⁴ Dina la àgge kàddu yu lay musal, yaw ak sa waa kër gépp.”

¹⁵ «Naka laa tàmbalee wax ak ñoom Korney, Noo gu Sell gi daanu ci seen kaw, na mu njëkkoona daanoo ca sunu kaw.

¹⁶ Ma daldi fàttaliku kàddug Boroom bi, ba mu noon: “Cim ndox la Yaxya daan sóobe, waaye yeen, ci Noo gu Sell gi lees leen di sóob*.”

¹⁷ Gannaaw nag Yàllaa leen jagleel genn may, ga mu nu jagleeloon, ba nu gëmee Sang Yeesu Almasi bi, ana ku ma doon, man, bay gàllankoor Yàlla?»

¹⁸ Ba ñu déggee loolu lañu dal, daldi màggal Yàlla. Ñu ne: «Kon xeeti jàmbar yi, ndeke ñoom it Yàlla may na leen ñu tuub, ba dund!»

Mbooloo sosu na ca Àncos

¹⁹ Gëmkat ña tasaaroo woon nag ndax fitna ja woon, ca mbirum Eccen, mujj nañu jàll ba dii-waanu Fenisi, ca dunu Sippar ak ca Àncos, waaye àggewuñu kàddu gi ñeneen ñu moy Yawut yi.

²⁰ Terewul ay gëmkat ñu dëkke Sippar ak Siren, bàyyikoo ca, dikk Àncos, wax ak jàmbar ñi dul

* **11.16** Seetal ci *Jëfya* 1.5.

Yawut, ñoom itam, ba àgge leen xibaaru jàmm bu Sang Yeesu.

²¹ Boroom bi nag gungee leen loxoom, ba ñu bare gëm, waññiku ci Sang bi.

²² Ba mbir ma siiwee, ba mbooloom gëmkati Yerusalem jot ca, dañoo yebal Barnabas ca Àncos.

²³ Ba Barnabas dikkee ba gis yiw wi leen Yàlla may, dafa bég, di leen ñaax ngir ñu ñoy ak seen xol ci Sang bi.

²⁴ Ndaxte Barnabas nit ku baax la woon, fees ak Noo gu Sell gi ak ngëm. Mbooloo mu takku nag dolliku ci Sang bi.

²⁵ Ba loolu wéyee Barnabas jëm Tàrs, di seeti Sóol.

²⁶ Ba mu ko gisee, da koo indi Àncos. Ba mu ko defee, atum lëmm ñuy daje ca mbooloom gëmkat ña, di jàngal nit ñu takku. Ca Àncos lañu njëkka woowe gëmkat ñi aji-gëm-Almasi.

²⁷ Ci fan yooyu la ay yonent jóge Yerusalem, dikk Àncos.

²⁸ Kenn ca ñoom, ku ñuy wax Agabus daldi yégle ci ni ko leeru Noo gu Sell gi dikkale, ne xiif bu metti dina am, ci àddina sépp. Te looloo nga yemook ayug buur bu mag bu ñuy wax Këlódd.

²⁹ Taalibe ya nag fas yéenee boole kem kàttanu ku nekk ca ñoom, ngir ndimbal lu ñuy yónnee bokki diiwaanu Yude.

³⁰ Noonu lañu def, yónnee ko magi Yude, Barnabas ak Sóol jottali ko.

12

Yàlla yiwi na Piyeer

¹ Ca jamono jooju la Buur Erodd jàppoon ñenn ca mbooloom gëmkat ña, di leen mitital.

² Noonu la bóome ab saamar Yanqóoba, magu Yowaan.

³ Mu gis nag na mbir ma neexe Yawut ya, ba tax mu teg loxo Piyeer, moom itam; loola yemook bési manggalu Mburu mu amul lawiir.

⁴ Naka la ko jàpplu, daldi koy tëj kaso, teg ko ci loxoy ñeenti kuréel yu ñeenti takk-der, ngir ñu wattu ko; booba ma ngay xaar ba bésu Mucc bi wees, mu door koo yóbbu ca kanam askan wa.

⁵ Naka lañu tëj Piyeer ca kaso ba, mbooloom gëmkat ñi saxoo koo ñaanal Yàlla.

⁶ Ba ñu demee ba ca guddi ga jiitu bés ba ko Erodd wara yóbbu, Piyeer a ngay nelaw ci diggante ñaari takk-der, ñu yeewe ko ñaari càllala, ay dag di wattu buntu kaso ba.

⁷ Ci kaw loolu am malaakam Boroom bi ne jaas, taxaw, ag leer ne ràyy ca biir kaso ba. Malaaka ma laal Piyeer ci wetam, yee ko, ne ko: «Jógal gaaw!», càllala yi daldi rote ciy loxoom.

⁸ Malaaka ma ne ko: «Takkal sa geño te sol say dàll.» Mu def noonu. Mu ne ko: «Solal sa mbubb te topp ci man.»

⁹ Piyeer génn, topp ci moom, te xamul sax ndax li ko dikkal noonu te sababoo ci malaaka mi, dëgg la. Yaakaaroon na ne am peeñu la.

¹⁰ Ñu jàll dalu wattukat bu njëkk bi, teg ci ñaareel bi, ba agsi ci buntu weñ ba jëm ca dëkk ba, bunt ba daldi tijjikul boppam. Ñu génn, topp menn mbedd, malaaka ma jekki tegalikook Piyeer.

¹¹ Naka la xelum Piyeer délsi, mu daldi ne: «Léegi nag xam naa xéll ne, Boroom bee yebal

malaakaam, te moo ma musal ci loxol Erodd ak mboolem li Yawut yi séentu woon.»

¹² Gannaaw ba Piyeer ràññee loolu, daa dem kër Maryaama, ndeyu Yowaan Màrk, fekk ñu bare daje foofa, di ñaan.

¹³ Piyeer fëgg buntu kër ga, mbindaan mu ñuy wax Rodd dikk.

¹⁴ Ba Piyeer waxee, mbindaan ma xàmme baatam, daldi bég ba talu koo ubbil, xanaa daw dellu ca biir, ne Piyeer a nga foofa ca buntu kër ga.

¹⁵ Ñu ne ko: «Xanaa dangaa dof?» Teewul mbindaan mi ne moom la. Ñu daldi ne: «Kon malaakaam la.»

¹⁶ Ci biir loolu Piyeer a ngay fëgg ba tey. Ñu tijji, muy moom, ñu waaru.

¹⁷ Piyeer liyaar leen, ngir ñu noppi, daldi leen nettali, ni ko Boroom bi génnee ca kaso ba. Mu ne leen: «Yégalleen ko Yanqóoba ak yeneen bokki taalibe yi.» Ba loolu amee mu génn, dem feneen.

¹⁸ Ba bët setee takk-der ya ne kër-kër, ne këpp, ne: «Ana fu Piyeer jaar?»

¹⁹ Erodd nag santaane ñu wër Piyeer, te taxul mu gis ko. Mu daldi àtte wattukat yi, ba noppi joxe ndigal ngir ñu rey leen.

Buur Erodd dee na

Ba mu ko defee Erodd jóge diiwaanu Yude, dem Sesare, toog fa.

²⁰ Fekk na Erodd dëngoo lool ak waa dëkk yi ñuy wax Tir ak Sidon. Ci kaw loolu waa Tir ak Sidon mànkoo, dikk ba ci Erodd. Ñu daldi fexe ba jubook Balastus, bëkk-néegu Buur, ba noppi di sàkku jàmm, ndax seen dundub réew, ca dundu Buur Erodd la daan jóge.

²¹ Ba bés ba ñu jàpp agsee, Erodd sol colu buu-ram, toog ca jal ba, di leen àgge kàddug kilifteefam.

²² Mbooloo maa ngay àddu ca kaw, naan: «Lii kay baatu Yàlla la, du baatu nit!»

²³ Ca saa soosa tembe la malaakam Boroom bi dal ci moom, ndax la mu delloowul Yàlla njukkal. Ba loolu amee, ay sax ronq ko, mu dee.

²⁴ Ci biir loolu kàddug Yàlla di gëna siiw, di gëna law.

²⁵ Barnabas ak Sóol nag, gannaaw ba ñu sottalee seen liggéey, dañoo jóge Yerusalem, ñibbi, ànd ak Yowaan mi ñuy wax Màrk.

13

Yàlla yónni na Barnabas ak Sóol

¹ Ca biir mbooloom gëmkat ña woon ca dëkk ba ñuy wax Àncos, amoon na ay yonent ak ay jàngalekat: ñuy Barnabas, ak Simeyon mi ñu dippee Ñuule, ak Lusiyus mi bawoo Siren*, ak Manayen mi yaroondoo ak Erodd boroom Galile, ak Sóol.

² Ñooño daje woon di màggal Boroom bi, boole kook koor. Ci biir loolu Noo gu Sell gi ne: «Beralleen ma nag Barnabas ak Sóol ngir liggéey bi ma leen woowe.»

³ Ba loolu amee ñu woor, boole kook ñaan, daldi leen teg seeni loxo, ba noppi yiwi leen.

Dunu Sippar jot na ci kàddug Yàlla

⁴ Ñooñu la Noo gu Sell gi yebal, ñu dem dëkk ba ñuy wax Selusi, dugge fa gaal, jëm dun ba ñuy wax Sippar.

* **13.1 Siren**, ab dëkk la bu nekkoon ci tefesu bëj-gànnaru Afrig te fëete Misra sowu.

⁵ Ña nga teereji dëkk ba ñuy wax Salamin, daldi fay yégle kàddug Yàlla ca jànguy Yawut ya, ku ñuy wax Yowaan Màrk ànd ak ñoom, di leen jàppale.

⁶ Ci biir loolu ñu wër dun ba bépp, ba yegg Pafos, péey ba. Ñu tase faak ab ñeengokatub Yawut buy yonent-yonentlu, ñu di ko wax Bar Yeesu.

⁷ Ma nga bokkoon ca toppum Sergiyus Póolus† boroom dëkk ba, nit ku rafet xel. Kooku namma dégg kàddug Yàlla, daldi woolu Barnabas ak Sóol.

⁸ Elimas, muy firi Ñeengokat bi, di leen gállankoor nag, tey jéema fàbbi boroom réew ma, ba du gëm.

⁹ Ci kaw loolu Sóol mi ñuy wax Póol fees ak Noo gu Sell gi. Mu xool ñeengokat bi jàkk,

¹⁰ ne ko: «Yaw nit ki fees ak gépp xeetu njublan ak ndëngte, doomu Seytaane ji, noonu gépp njub, doo bàyyee lunkal yooni njub yu Boroom bi?

¹¹ Léegi nag loxol Boroom baa ngii fi sa kaw: dinga gumba, ba dootuloo gis jant bi ab diir.» Ca saa sa gis-gis bu naqari akug lëndëm ne milib ci kawam, muy wëndeelu, di wut ku ko wommat.

¹² Ba loolu amee boroom dëkk ba gis la xew, daldi gëm, di yéemu ci li mu jàngé ci Sang bi.

Waa Pisidi jot nañu ci kàddug Yàlla

¹³ Póol ak ñi mu àndal nag bàyyikoo Pafos, dugg gaal, jëm Perge ca diiwaanu Pamfili. Yowaan moom tàggoo ak ñoom, dellu Yerusaleem.

¹⁴ Ci kaw loolu, ñoom ñu jóge Perge, jàll ba Àncos ca diiwaanu Pisidi. Ñu dem ca jàngub Yawut ba, dugg, toog ca bésib Noflaay ba.

† **13.7 Sergiyus Póolus**, waa Room la woon bu yore kiliftefu diiwaan ba, ci njiital ab kurélu Room.

¹⁵ Gannaaw ba tarib dog ya ca téereb yoonu Musaa ba ak téereb yonent ya sottee, njiiti jàngu ba yóbbante leen kàddu, ne leen: «Bokk yi, bu ngeen amee kàddu gu ngeen ñaaxe mbooloo mi, waxleen.»

¹⁶ Póol jóg, tàllal loxoom, nee leen:

«Yeen bokki Israayil ak yeen jàmburi ragalkati Yàlla yi, dégluleen!

¹⁷ Yàllay bànni Israayil jii moo tànnoon sunuy maam, moo yaatal xeet wi, ba ñuy ganeyaan ca Misra; moo leen fa génnee ci kàttanu loxoom.

¹⁸ Lu tollook ñeent fukki at la leen muñal ca màndiŋ ma.

¹⁹ Moo faagaagal juróom ñaari xeet ca réewum Kanaan, daldi muurale sunuy maam réewum Kanaaneen ña.

²⁰ Loolu lépp a ngi am ci diiru ñeenti téeméeri at ak juróom fukk (450).

«Gannaaw loolu moo sàkkal sunuy maam ay njiit, ba ci jamonoy Yonent Yàlla Samiyel.

²¹ Ba loolu wéyee, ñuy sàkku buur, Yàlla jox leen doomu Kis, Sawul mi soqikoo ci giirug Beñamin, mu falu diiru ñeent fukki at.

²² Mu jële ko fa, sampal leen Daawuda, muy buur bu mu seedeel ne: “Maa ràññee Daawuda doomu Yese ji sama xol jubool, te mooy jëfe mboolem samay coobare.”

²³ «Ci askanu kookii la Yàlla indee Yeesu, na mu ko digee woon, muy Musalkat ñeel Israayil.

²⁴ Laata muy ñëw, Yaxya moo doon yéene ngir waa bànni Israayil gépp sóobu cim ndox, jëmmale ko seenug tuubeel.

²⁵ Ba Yaxya di jeexal aw sasam la ne: “Ana ku ngeen foog ne moom laa? Duma ki ngeen foog, waaye am na kuy ñëw nii sama gannaaw, ku ma yeyoowula feccil sax ay dàllam.”

²⁶ «Bokk yi, yeen askanu Ibraayma, yeen ak jàmburi ragalkati Yàlla yi ci seen biir, nun lañu yónnee kàddug mucc gii.

²⁷ Waa Yerusaleem ak seeni kilifa nag xàmmiwuñu woon Yeesu, te ba ñu daanee Yeesu lañu sottal waxu yonent ya ñu daan biral bésu Noflaay bu nekk.

²⁸ Gisuñu ci moom lenn lu ko àtteb dee dabe, te teewul ñu sàkku Pilaat reylu ko.

²⁹ Gannaaw ba ñu matalee mboolem lu ñu bind ci moom, lañu ko wàcce ca bant ba, dugal ko ci bàmmee.

³⁰ Waaye Yàllaa ko dekkal,

³¹ te diiru fan yu bare la feeñu ña àndoon ak moom, jóge diiwaanu Galile, dem Yerusaleem, te ñooñooy ay seedeem tey ci askan wi.

³² Nun nag noo leen di àgge xibaaru jàmm bii: li Yàlla digoon sunuy maam,

³³ nun sët yi la ko defal, ba mu yékkatee Yeesu, te noonee lañu ko binde ci ñaareelu saaru Taalifi cant, ne:

“Yaa di sama Doom,
bés niki tey, maa la jur‡.”

³⁴ Noonu ko Yàlla dekkale ndekkite lu dee top-patul, te yaramam du yàqu mucc, noonee la ko Yàlla waxe woon, ne:

“Maa lay jox barkey Daawuda yu sell yi te wóor§.”

³⁵ Moo tax mu waxaat feneen ne:

‡ **13.33** Seetal ci *Taalifi cant* 2.7. § **13.34** Seetal ci *Esayi* 55.3.

“Doo seetaan sa Ku sell ki, yaramam di yàqu ci biir
bàmmeel*.”

³⁶ Daawuda moom, gannaaw ba mu defee coo-
barey Yàlla ci jamonoom, nelaw na, ba ñu rob ko
ca weti maamam ya, te yàqu na.

³⁷ Waaye moom mi Yàlla dekkal, yàquwul.

³⁸ «Kon nag bokk yi, xamleen ne ci Yeesu moomu
lañu leen birale njéggalug bàkkaar. Te mboolem
lu ngeen tële woona wàccool, ba seen njub mat ci
yoonu Musaa,

³⁹ képp ku gëm Yeesu, ci moom lay wàccook loolu
lépp, ba ag njubam mat.

⁴⁰ Wattuleen nag ba li ñu wax ci téerey yonent yi
bañ leena dal. Ñu ne:

⁴¹ “Yeen xeebaatekat yi, xoolleen,
jommileen te ne mes,
nde jëf a ngi jëfe ci seeni jant,
ku leen ko waxoon sax,
dungeen ko gëm†.”»

⁴² Ba ñu génnee ca jàngu ba, dañu leena ñaan ñu
baamtu kàddu googu bésub Noflaay ba ca topp.

⁴³ Ba mbooloo ma tasaaroo, bare na ay Yawut
ak tuubeen yuy jaamu Yàlla yu topp ci Póol ak
Barnabas. Ñuy wax ak nit ñi, di leen ñaax, ngir ñu
sax ci doylloo yiwu Yàlla.

⁴⁴ Bésub Noflaay ba ca topp, daanaka waa dëkk
bépp a daje, ngir déglu kàddug Boroom bi.

⁴⁵ Ba Yawut yi gisee mbooloo ma nag, kiñaan
man leen, ñuy weddi waxi Póol, di ko saaga.

⁴⁶ Ba loolu amee fit la leen Póol ak Barnabas
tontoo, ne leen: «Yeen Yawut yi de lanu wara

* **13.35** Seetal ci *Taalifi cant* 16.10. † **13.41** Seetal ci *Abakug* 1.5.

njékka yégal kàddug Yàlla gi, waaye gannaaw gàntal ngeen ko, ba jombale seen bopp ag texe ba fàww, nu ngii di walbatiku ci jàmbur ñi.

⁴⁷ Ndax noonu la nu ko Boroom bi sante ba mu nee:

“Tabb naa la, ngay leeru jàmbur ñi, ngir nga jottali ji wall wii, ba ca cati àddina[‡].”»

⁴⁸ Ba jàmbur ña déggee loolu, dañoo bég, di màggal kàddug Boroom bi; ci biir loolu ña dogal ba jagleel ag texe ba fàww, ñoom ñépp daldi gëm.

⁴⁹ Kàddug Boroom bi nag di law ca diiwaan bépp.

⁵⁰ Teewul Yawut ya xiirtal tuubeen yu jigéen yi gëna ràññiku, ak kàngam yu góor yi ci dëkk bi. Ñu daldi bunduxataal Póol ak Barnabas, génne leen diiwaan ba.

⁵¹ Póol ak Barnabas nag faxas seen pëndub tànk, seedelee leen ko seen ngàntal, doora dem dëkk ba ñuy wax Ikoñum.

⁵² Ci biir loolu taalibe ya dese mbég ak Noo gu Sell gi, ba seen xol fees.

14

Póol ak Barnabas waare nañu ca dëkku Ikoñum

¹ Ba Póol ak Barnabas nekkee Ikoñum, noonu lañu dugge itam ca jàngub Yawut ya. Ñuy waare, ba ay Yawut aki Gereg yu bare gëm.

² Yawut yi gëmul nag di xiirtal jàmbur ñi dul Yawut, di yàq seen xel ci bokki taalibe yi.

³ Teewul Póol ak Barnabas toog Ikoñum diir bu yàgg lool. Fit lañu doon waaree ngir Boroom bi, Boroom bi maye ay firnde aki kéemaan yu jaare ci ñoom, ngir seedee ko kàddug yiwam gi ñuy biral.

[‡] 13.47 Seetal ci *Esayi* 49.6.

⁴ Ba loolu amee waa dëkk bi xàjjalikoo, ñii far ak Yawut yi, ñale far ak ndaw ya.

⁵ Jàmbur ñeek Yawut yi nag ànd ak seeni kilifa, di leen waaja mitital aka dóori doj.

⁶ Ñu yég ko, daw làquji diiwaanu Likawni, ca dëkk ya ñuy wax Listar ak Derbe ak la ko wër.

⁷ Foofa itam ñu di fa xamle xibaaru jàmm bi.

Póol ak Barnabas waare nañu ca Listar

⁸ Jenn waay a nga daan toog ca Listar, tànk ya baaxul woon; laago la judduwaale, te masula dox.

⁹ Kookoo dégg Póol muy waare, Póol xool ko jàkk, gis ne am na ngëm gu ag muccam mana jaare.

¹⁰ Mu àddu ca kaw, ne waa ji: «Jógal taxaw jonn!» Waa ji ne bërét, jóg, daldi dox.

¹¹ Ba mbooloo ma gisee la Póol def, ca kaw lañu àddu ci làkku likawni, ne: «Yàlla yee soppaliku melow nit, wàccsi ci sunu biir!»

¹² Ci kaw loolu ñu tudde Barnabas Sës, kili-fay yàllay Gereg yi, Póol nag gannaaw moo fare-woo woon kàddug waare ga, ñu tudde ko Ermes, ndawal yàllay Gereg yi.

¹³ Jaamookaayu Sës ma nga woon ca buntu dëkk ba. Sarxalkat ba daldi indi ca bunti dëkk ba ay yëkk yu ñu takkal caqi tóor-tóor. Sarxalkat ba ànd ak mbooloo ma, nara rendi jur ga, sarxal ko Póol ak Barnabas.

¹⁴ Ci kaw loolu Póol ak Barnabas yég la xew. Ñu xotti seeni yére ndax ñaawlu ko. Ñu buur nag ba ca biir mbooloo ma, daldi àddu ca kaw ne:

¹⁵ «Yeen, lu leen xiir ci lii? Nun itam ay nit lanu, bokk ak yeen benn bind. Xibaaru jàmm bi lanu leen di xamal, ngir ngeen wacc yëfi neen yii te

walbatiku ci Yàlla, kiy dund te sàkk asamaan ak suuf ak géej ak lépp li ci biir.

¹⁶ Moo mayoon démb xeet yépp, ñu aw ci seen yooni bopp.

¹⁷ Moona noppiwula seedeel boppam ci mbaaxam gi muy jëfe, di leen wàcceel fa asamaan taw ak naataange, reggal leen, bégal leen ba seen xol sedd.»

¹⁸ Loolu lépp ndaw ya wax nañu ko te tuuti kon ñu tëlee tere mbooloo ma ñu rendil leen sarax.

¹⁹ Ci kaw loolu ay Yawut yu jóge Àncos gu Pisidi ak Ikoñum, fexe ba fàbbi mbooloo ma, daldi dóor Póol ay doj, diri ko ba génne ko dëkk ba, yaakaar ne dee na.

²⁰ Naka la ko taalibe ya yéew, mu jóg, daldi dellu ca biir dëkk ba. Ca ëllëg sa, mu ànd ak Barnabas, dem Derbe.

Dëlsi nañu Àncos gu Siri

²¹ Gannaaw ba ñu xamlee fa Derbe xibaaru jàmm bi, ba am fa taalibe yu bare, dañoo dellu Listar ak Ikoñum ak Àncos gu Pisidi.

²² Ñuy feddali pastéefu taalibe yi, di leen ñaax ngir ñu saxoo ngëm, ne leen: «Coono yu baree ngii, fàww nu jaare ci, ngir tàbbi ci nguug Yàlla.»

²³ Mbooloom gëmkaat mu nekk nag, ñu tabb ci ay mag; ci biir loolu ñu ñaan, boole kook koor, daldi dénka mag ña Sang bi ñu gëm.

²⁴ Gannaaw loolu ñu jaare biir diiwaanu Pisidi, ba àgg Pamfili.

²⁵ Ñu daldi siiwtaane kàddu gi ca Perge, doora wàcci ba Atali.

²⁶ Foofa lañu dugge gaal, dellu Àncos gu Siri ga ñu leen dénke woon Yàlla ciw yiwam, ngir liggéey ba ñu sottal, ba délsi noonu.

²⁷ Ba ñu agsee, dañoo woo mbooloom gëmkat ña, àgge leen mboollem na Yàlla def ak ñoom, ak na mu ubbilee jàmbur ñi dul Yawut buntu ngëm.

²⁸ Ñu toog nag ak taalibe ya diir bu xawa yàgg.

15

Péncoo am na ca Yerusalem

¹ Ñenn nit ñu bàyyikoo Yude dikk Àncos, ñoo doon digal bokki taalibe yi, ne leen: «Su ngeen xaraful*, ni ko aaday Musaa santaanee, dungeen mana mucc.»

² Mbir ma nag mujje féewaloo ak werante wu xawa metti, te Póol ak Barnabas séq ko ak ñooñu. Ba loolu amee ñu ne, na Póol ak Barnabas ak ñenn ca gëmkati Àncos ànd dem Yerusalem ca ndawi Yeesu ak mag ña, ba lijjanti mbir moomu.

³ Ci kaw loolu mbooloom gëmkat ñi yebal leen, ñu jaare Fenisi ak Samari, daldi àgge waa foofa ni jàmbur ñi dul Yawut tuube, ba bokki gëmkat ñépp bég ca lool.

⁴ Gannaaw loolu, ñu agsi Yerusalem, mbooloom gëmkat ñi ak ndawi Yeesu yi ak mag ñi dalal leen, ñu nettali leen mboollem ni Yàlla def ak ñoom.

⁵ Ba mu ko defee ñenn ci gëmkat ñi bokk ci ngérum Farisen yi, daldi taxaw temm, ne gëmkat ñi dul Yawut, fàww ñu xarafal leen, sàmmloo leen yoonu Musaa.

⁶ Ba loolu amee ndawi Yeesu yi ak mag ñi bokk daje, ngir seet mbir moomu.

* 15.1 Seetal ci 7.8.

⁷ Werante wu réy am ca. Ci kaw loolu Piyeer jóg ne leen: «Bokk yi, yeen xam ngeen ne bu yàgg la ma Yàlla seppée ci seen biir, ngir jàmbur ñi dégge ci sama làmmiñ kàddug xibaaru jàmm bi, ba doon ay gëmkat.

⁸ Yàlla mi xam xolu nit nag moo seedeel jàmbur ñi, ba mu leen mayee Noo gu Sell gi, ni mu nu ko maye nun itam.

⁹ Yàlla amul xejj ak seen sunu dig ak ñoom, ndax seen ngëm la raxase seen xol.

¹⁰ Léegi nag lu tax ngeen di diinɗat Yàlla, di teg taalibe yi yen bu nu masula àttan, cay maam ba ci nun?

¹¹ Yiwu Sang bi Yeesu daal lanu gëm ne ci lanuy mucce, te ñoom itam, noonu rekk.»

¹² Ba loolu wéyee mbooloo mépp ne xerem. Ñu déglu nag Barnabas ak Póol, ñu xamle mboollem firnde yeek kéemaan yi Yàlla defe seen ñaari jëmm ci biir jàmbur ñi.

¹³ Ba ñu noppee, Yanqóoba àddu ne: «Bokk yi, dégluleen ma.

¹⁴ Simon† xamle na, ni Yàlla yége jàmbur ñi ca njàlbéen, ba sàkke ci seen biir xeet wu mu tudde turam.

¹⁵ Te loolu dëppoo na ak kàdduy yonent yi, ndax bindees na ne:

¹⁶ “Boroom bi nee:

Gannaaw loolu dinaa délsi;
maay yékkati mbaarum Daawuda mi daanu,
maay yékkati gent yi, joyanti ko,

¹⁷ ngir ndesu nit ñi wuta xam Boroom bi,
te ñooño di jàmbur ñi ñu tudde sama tur‡.

† 15.14 *Simon* mooy Piyeer ba tey. ‡ 15.17 Seetal ci Amos 9.11-12.

¹⁸ Boroom bee xamle loolu bu yàgga yàgg§.”

¹⁹ «Kon nag sama xalaat mooy: bunu gétën jàmbar ñi tuub, ba waññiku ci Yàlla.

²⁰ Xanaa nu bind leen, ne leen ñu moytu lu ay xërëm sobeel, moytu séy yi yoon tere, moytoo lekk yàppu mala mu ñu tuurul deretam, ak lekk deret ci boppam.

²¹ Ndaxte ca njàlbéen ga ba tey ay nit a ngi waaree yoonu Musaa ci dëkk bu nekk, ñu di ko jàng ci jàngu yi bésub Noflaay bu nekk.»

Ndaje ma bind na ñi dul Yawut

²² Ba loolu amee ndaw yi ak mag ñi mànkoo ak mbooloom gëmkat ñépp, ngir tànn ci seen biir ay nit, yebal leen Àncos, boole leen ak Póol ak Barnabas. Ñooño di Yuda mi ñu dippee Barsabas, ak Silas, ñu diy mag ca bokk ya.

²³ Ñu yóbbante leen bataaxal, bind ci ne:

«Nun ndawi Yeesu ak mag ñi, seen bokki Yerusalem, noo leen bind, yeen sunu bokki gëmkat ñi dul Yawut te dëkke Àncos ak Siri ak Silisi. Nu ngi jiital sunub nuyoo.

²⁴ Dégg nanu ne ay nit ñu bawoo ci nun, ñoo leen lëjal ak seeni wax, di jaxase seen xel, te nun joxunu leen lenn ndigal.

²⁵ Moo tax nu mànkoo ci tànn ay nit ñu nu yebal ci yeen, boole leen ak sunuy soppe Barnabas ak Póol,

²⁶ ñoom ñi jaay seen bakkan ngir sunu Sang Yeesu Almasi.

²⁷ Kon nag noo yebal Yuda ak Silas, ngir ñu àgge leen ci seen gëmmiñu bopp, lii nu leen bind.

²⁸ Ndaxte Noo gu Sell gi moo mànkoo ak nun ci bañ leena teg benn coono, xanaa lii manula ñàkk:

²⁹ Ngeen moytu yàpp wu ñu sarxal ay tuur, ak deret, ak yàppu jur gu ñu tuurul deretam, ak séy yi yoon tere. Yooyii, bu ngeen ko moytoo bu baax, def ngeen lu baax. Jàmm ak jàmm.»

³⁰ Ba loolu amee ñu tàggatoo, daldi dem ba Àncos. Ci kaw loolu ñu woo mbooloo mi, jébbal leen bataaxal bi.

³¹ Ba ñu jàngee bataaxal bi, kàddu ga dëfal leen, seen xol sedd.

³² Yuda ak Silas it gannaaw ay yonent lañu woon, wax nañu ak bokk yi lu yàgg, ngir ñaax leen, feddali seen ngëm.

³³⁻³⁴ Ba loolu amee ñu toog fa ab diir, bokk yi door leena ñaanal yoonu jàmm, yiwi leen, ngir ñu dellu ca ña leen yebaloon.

³⁵ Póol ak Barnabas nag des Àncos. Ñu ànd ak ñeneen ñu bare, di jàngale aka xamle kàddug Boroom bi.

Póol ak Silas ànd nañu

³⁶ Ba ñu ca tegee ay fan Póol ne Barnabas: «Nan dellu seeti bokk yi ci mboolem dëkk yi nu yégle woon kàddug Boroom bi, ba gis nu ñu def.»

³⁷ Barnabas nag bëggoon ñu yóbbaale Yowaan mi ñuy wax Màrk.

³⁸ Teewul Póol jàpp ne gannaaw Yowaan Màrk moomu moo leen wacoon ca Pamfili te àndul woon ak ñoom ci liggéey bi, yóbbaale ko warul.

³⁹ Mbiri mi nag mujje dëngoo bu metti, ba ñu teqalikoo. Barnabas ànd ak Yowaan Màrk, dugg gaal, jëm Sippar.

⁴⁰ Póol moom taamu Silas, daldi ànd ak moom dem, gannaaw ba leen bokk ya dénkee Boroom bi ciw yiwam.

⁴¹ Ci kaw loolu mu jaare diiwaani Siri ak Silisi, di ñaax mboolooy gëmkat ña.

16

Timote fekksi na Póol ak Silas

¹ Ci kaw loolu Póol agsi Derbe, teg ci dëkk ba ñuy wax Listar. Ndeke ab taalibee nga fa bu ñuy wax Timote; ndeyam di gëmkatub Almasi bu bokk ci askanu Yawut, baayam di Gereg.

² Muy ku rafet seede ci biir bokki dëkk yooyu di Listar ak Ikoñum.

³ Póol nag bëgg mu ànd ak moom, ba tax mu yóbbu ko, xarafal* ko ndax Yawut ya dëkke woon gox ba, ngir ñépp a xamoon ne baayam ab Gereg la.

⁴ Ba loolu amee ñuy wër dëkk ya, di jottali dogal yi tukkee ca ndawi Yeesu yaak magi Yerusalem, ngir ñu sàmm ko.

⁵ Mboolooy gëmkat ñi di gëna feddaliku ci wàllu ngëm, seeni lim di yokku bés ak bés.

Yàlla feeñu na Póol

⁶ Noo gu Sell gi nag tere leena yégleji kàddu gi ca diiwaanu Asi, ba tax ñu jàlli biir diiwaanu Firisi ak Galasi.

* **16.3** Póol dafa jàpp ne gëmkatub Almasi man naa xaraf ba tey, te du yàq ci ngëmam dara. Moo tax Póol xarafal Timote, ndax xamoon na ne xaraf donj moo manoona tax Timote mucc ci sikkaangey Yawut yi gëm Almasi bi.

⁷ Ñu dem ba ca kemu Misi, nara jàlli biir diiwaanu Bitini, Noo gu Sell gu Yeesu mayu leen ko.

⁸ Loolu tax ñu jàlle biir Misi, àkki dëkk ba ñuy wax Torowas.

⁹ Ci biir loolu am peeñu dikkal Póol ca guddi: mu gis aw nitu Maseduwan taxaw, di ko tinu, ne ko: «Jàllsil Maseduwan, wallusi nu!»

¹⁰ Naka la jot peeñu ma, mu daldi nu[†] bir ne Yàllaa nu yebal ngir nu xamleji foofa xibaaru jàmm bi. Ca saa sa nu fexee jàll ba Maseduwan.

Lidi gëm na Almasi bi ca Filib

¹¹ Ci kaw loolu nu dугge Torowas gaal, jubal dunu Samotaras, jógeeti fa, teereji Neyapolis ca ëllëg sa.

¹² Nu bawoo fa jàll ba Filib, dëkku gox ba njëkk ca diiwaanu Maseduwan te di moomeelu Room. Nu toog fa ay fan.

¹³ Ba bésub Noflaay ba taxawee, nu génn ca buntu dëkk ba, ca wetu dex ga, daldi fay gis béreb bu nu foog ne ab ñaanukaay la. Nu toog fa nag, di waxtaan ak jigéen ña fa daje.

¹⁴ Amoon na fa as ndaw su tudd Lidi su doon déglu. Ma nga cosaano Catir, te nekkoon na jaaykatub cuubi tànnéef yu xonq curr, te nekkoon itam jaamukatu Yàlla. Boroom bi nag ubbi xolam, ba mu teewlu bu baax kàdduy Póol.

¹⁵ Ci kaw loolu ñu sóob ko ci ndox, moom ak waa këram. Mu daldi nu ñaan, ne nu: «Ndegam ab gëmkatub Sang bi ngeen ma jàppe, agsileen, dal ak man ca sama kër.» Mu soññ nu ba nu nangu.

Tëj nañu kaso Póol ak Silas

[†] **16.10** Li waral nu mooy Luug mi bind Jëfya mooy wax.

¹⁶ Noo doon dem bérebu ñaanukaay ba, ab surga bu jigéen bu rabu gisaane jàpp, dajeek nun. Alal ju bare la ay njaatigeem daa jële ci ngisaaneem.

¹⁷ Ndaw sa topp ci Póol ak nun, di xaacu, naan: «Nit ñii jaami Yàlla Aji Kawe ji lañu; dañu leen di yégal yoonu mucc.»

¹⁸ Noonu la jàppoo ay fani fan, ba Póol mujj xajootu ko. Mu walbatiku ne rab wa: «Maa la sant ci turu Yeesu Almasi bi, génnal ci ndaw si.» Rab wa daldi génn ca saa sa.

¹⁹ Ba loolu amee alal ja njaatigey ndaw sa yaakaaroon, réer leen, ñu jàpp Póol ak Silas, diri, yóbbu ca pénc ma, fa kanam njiit ya.

²⁰ Ñu taxawal leen fa àttekat ya, ne: «Ñii ñoo yëngal sunu dëkk bi, di ay Yawut

²¹ yuy xamle aada yoy, nun ñiy waa Room, sañunu koo nangu, sañunu koo jëfe.»

²² Ci kaw loolu mbooloo ma it dal ci seen kaw; àttekat ya futti seeni yére, daldi santaane ñu dóor leen ay yar.

²³ Ñu dóor leen ay yar yu bare, sànni leen ca kaso ba, boole ca jox boroom kaso ba ndigalal wattu leen bu baax.

²⁴ Ndigal loolu nag tax mu sànni leen ca néeg ba gëna ruqe ca kaso ba, jéng leen.

²⁵ Ba guddi gay xaaj, Póol ak Silas a ngay ñaan, di sàbbaal Yàlla, ñeneen ña ñu fa tëj di leen déglu.

²⁶ Ci kaw loolu suuf jekki yëngu yëngu bu mag ba fondmaa kaso ba di rëñ-rëñ; bunt yépp jekki ubbiku, jéngi ñépp dàjjiku.

²⁷ Boroom kaso ba tiite ciy nelaw, gis bunti kaso bi ubbiku. Mu bocci saamaram, nara xaru,

yaakaar ne ña ñu tëj dañoo rëcc.

²⁸ Póol nag àddu ca kaw ne: «Bul lor sa bopp, nun ñépp a ngi fi.»

²⁹ Ba loolu amee boroom kaso ba indilu ab làmp, daldi ne saraax dugg, ne gurub fa kanam Póol ak Silas, di lox.

³⁰ Gannaaw gi, mu génne leen ca biti ne leen: «Sang yi, ana lu ma wara def, ba mucc?»

³¹ Ñu ne ko: «Gëmal Sang Yeesu, daldi mucc, yaak sa waa kër.»

³² Ba loolu amee ñu xamal ko kàddug Sang bi, moom ak waa këram gépp.

³³ Mu yóbbu leen nag ci waxtuw guddi woowu, raxas seeni gaañu-gaañu, ñu sóob ko ci ndox ca saa sa, moom ak waa këram gépp.

³⁴ Gannaaw loolu mu yóbbu leen këram, jox leen ñu lekk, tey bégeendoo ak waa këram gépp ci ngëm gi ñu gëm Yàlla.

³⁵ Ba bët setee, àttekat ya yebal alkaati ya, ñu ne boroom kaso ba: «Ñii, yiwi leen.»

³⁶ Boroom kaso ba àgge Póol ndigal la, ne ko: «Àttekat yi kat ñoo fi yeble, ne ñu yiwi leen. Kon nag man ngeena génn te dem ak jàmm.»

³⁷ Póol nag ne alkaati ya: «Ñoom ñu dóor nu ci kanam nit ñi, àtteesu nu sax te nu diy gor ci Room gii, rax ci dolli ñu sànni nu ci kaso bi. Léegi ñu bëgg noo dàq ndànk ci biti? Mukk! Nañu ñëw, ñoom ci seen bopp, génne nu.»

³⁸ Ba mu ko defee, alkaati ya àgge àttekat ya kàddu googu, ñu xam ne ay gori waa Room lañu, tiitaange jàpp leen.

³⁹ Ñu dikk, jéggalu, génne leen ci biti, ñaan leen, ñu génn dëkk ba.

⁴⁰ Noonu lañu génne kaso ba, dellu kër Lidi. Ñu gise faak bokki gëmkaat ña, ñaax leen, doora dem.

17

Xibaaru Yeesu yëngal na Tesalonig

¹ Ba mu ko defee ñu jaare ca dëkk ya ñuy wax Amfipolis ak Apoloni, doora àgg Tesalonig ga Yawut ya amoon ab jàngu.

² Póol nag di leen fa fekk, na mu ko baaxoo. Diiru ñetti bési Noflaay, mu di leen waxal ci Mbind mi.

³ Mu di leen tekkil Mbind mi, di leen ci firndeel ne coonob Almasi bi ak ndekkiteem manul woona ñàkk. Mu ne leen: «Yeesu mii ma di leen xamal, mooy Almasi bi.»

⁴ Ba loolu amee ñenn ca Yawut ya gëm, fekkxi Póol ak Silas, ñoom ak Gereg yu bare yu ragal Yàlla, ak jigéen ñu ràññiku ñu bare.

⁵ Yawut ya nag am ca kañaan, daldi foraatoo ca mbedd ma ay taxawaalukat, dajale ay gàngoor, ba yëngal dëkk ba. Ñu song kër Yason, di seet Póol ak Silas, ngir yóbbu leen ca waa dëkk ba.

⁶ Ci kaw loolu gisuñu leen, ñu diri Yason ak yeneen bokki gëmkaat ba ca kanam àttekat ya. Ña ngay biral, naan: «Nít ñi tas àddinaa ngii, agsi nañu fi,

⁷ te Yason a leen dalal. Ñoom ñépp a xëtt ndigali buur Sesaar, te naan am na beneen buur bu ñuy wax Yeesu.»

⁸ Ba mbooloo ma ak àttekati dëkk ba dégge loolu, dañoo jaaxle.

⁹ Ba loolu amee ñu feyloo Yason ak ña ca des daan ba ca war, door leena yiwi.

Póol ak Silas dem nañu Bere

¹⁰ Ba mu ko defee bokki gëmkat ña yebal ca saa sa Póol ak Silas ca guddi ga, ñu jëm Bere. Ñu agsi, dem ca jàngub Yawut ya.

¹¹ Waa Bere nag gëna am déggín waa Tesalonig. Ñu gëm kàddu gi, xér ci lool, bés bu nekk ñuy niir Mbind mi, ngir xam ndax la ñu leen di wax noonu la.

¹² Ci kaw loolu Yawut yu bare gëm, ñoom ak jigéeni Gereg ñu ràññiku, ak ay góori Gereg ñu bare.

¹³ Ba loolu amee Yawuti Tesalonig dégg ne Póol a ngay xamle kàddug Yàlla ca Bere itam. Ñu dikkati, yëngal nit ña, ñu def ay gàngoor.

¹⁴ Ca la bokki gëmkat ñi yebal Póol ca saa sa, mu jëm ca tefes ga, Silas ak Timote ñoom, des ca Bere.

¹⁵ Ña dar Póol nag gunge ko ba ca dëkk ba ñuy wax Aten, ñu doora dëpp, jottali ji Silas ak Timote kàddug Póol, ngir ñu fekksi ko nu mu gëna gaawe.

Póol waare na ca Aten

¹⁶ Diggante ba Póol di nég Silas ak Timote ca Aten, xolam jeex na ndax dafa gis na dëkk ba yeboo ci jaamu ay tuur.

¹⁷ Ci biir loolu muy wax ak Yawut yaak jàmburi ragalkati Yàlla ya ca jàngu ba, di wax it ak waa pénc ma bés bu nekk.

¹⁸ Ci kaw loolu ay boroom xam-xam yu bokk ci ngérum Epikur* ak ngérum Estowisen†, di werante ak moom. Ñenn ña ne: «Kebetukat bii, lu muy wax nii?» Ña ca des dégg Póol di waare xibaaru jàmm bi ci Yeesu ak ndekkiteem, ñu ne: «Daa mel ni ay tuur-tuuraani doxandéem lay waareel.»

¹⁹ Ñu jàpp ko nag, yóbbu ko ca èttub àttekaay ba ñuy wax Areyopas. Ñu ne ko: «Ndax man nanoo xam njàngale mu bees mii ngay siiwal, lu mu doon?»

²⁰ Ndax li ngay wax kat sunu ngan-gi-nopp la. Nu bëgga xam nag loolu lu muy tekki.»

²¹ Booba waa Aten ñépp, doxandéem ak njuddu-ji-réew, xintewuñu lenn lu moy di nettali aka déglu xew-xew wu bees.

²² Ci kaw loolu Póol taxaw ca digg èttub Areyopas, ne leen: «Yeen waa Aten, gis naa ne ci wet gu nekk ñu farlu ngeen ci diine.

²³ Ndax maa doon doxantu, di seet seeni jaamookaay, ba yem ci sarxalukaay bu ñu bind mii mbind: “Ñeel yàlla ji nu xamul.” Loolu ngeen di màggal te xamuleen ko nag, moom laa leen di xamal.

²⁴ «Yàlla mi sàkk àddina ak mboolem li ci biiram, di Boroom asamaan ak suuf, dëkkewul màkkaan mu ay loxo sàkk.

* **17.18 ngérum Epikur** mooy kurélu njàngalem Epikur, mi dee 270 at lu jiitu Almasi bi. Ngérum Epikur dañoo jiital seen bakkan, te fonk bânneex. † **17.18 ngérum Estowisen**, kuréel la woon gu njàngalem Senon lal. Dee na 265 at lu jiitu Almasi bi. Ngérum Estowisen ñoo weesale seen bopp yég-yégu yaram mbaa xol yu mel ni bânneex mbaa naqar, te di ñaaxe ci muñ gu ànd ak pastéefu boroom.

²⁵ Te it jariñoowul loxol nit, mbete ku soxla lenn, ndax mooy may ñépp bakkan akug noo, ak lu mu mana doon.

²⁶ Moo sàkke xeeti àddina yépp ci kenn nit, ñu dëkke déndub suuf sépp, te moo leen àppal seeni jamono, réddal leen seen kemi dëkkuwaay.

²⁷ Yàllaa def loolu, ngir xeeti àddina wut ko, làmbatu ba daj ko, ndegam man naa am, doonte sorewul kenn ku nekk ci nun.

²⁸ “Ndax sunu bakkan ak sunu yëngu ak sunug nekk, lépp ci moom la.” Mooy ba tey la ñenn ci seeni woykat ne: “Nun itam aw xeetam lanu.”

²⁹ Ndegam nag xeetu Yàlla lanu, warunoo nirule Yàlla ak lenn luy wurus mbaa xalis mbaa aw doj te sosoo ci xareñtey nit akum xelam.

³⁰ Yàlla nag jéllale na jamonoy ñàkka xam googa woon, waaye tey mu ngi woo ñépp ak fépp fu ñu féete, ngir ñu tuub.

³¹ Ndaxte Yàlla jàpp na bés bu muy àttee àddina ci dëgg, àtte bu nit ki mu tabb di sottali; te loolu Yàlla jox na ci ñépp firnde lu wóor, ba mu dekkalee kooku mu tabb, ndekkite lu dee toppul.»

³² Naka lañu dëgg waxi dee-dekki, ñenn ña di ko foontoo, ña ca des ne ko: «Dinanu la déglu, nga waxalaat nu ci moomu mbir.»

³³ Ba loolu amee Póol bàyyikoo ca seen biir.

³⁴ Teewul mu am ñu ko fekksi, ba mujj gëm; Deni mi bokk ci èttub Areyopas ci la, ak jigéen ju ñuy wax Damaris, ak ñeneen.

18

Póol tiiñ na waa Korent

¹ Ba loolu wéyee Póol bàyyikoo Aten, dem Korent.

² Mu daje fa ak Yawut bu ñuy wax Akilas, fekk baax diiwaanu Pont. Muy sooga jóge réewum Itali, ànd ak soxnaam Piriska*, ndax Buur bu mag ba Kélódd moo joxe woon ndigal ne na Yawut yépp génn Room.

³ Póol nag miinante ak ñoom, te fekk ñu boka benn liggéey, di defarkati xayma ni moom. Loolu tax mu far dal ak ñoom, di liggéey.

⁴ Ci kaw loolu bésub Noflaay bu nekk Póol daan waare ca jàngub Yawut ba, di yee Yawut yi ak Gereg yi.

⁵ Ba Silas ak Timote dikkee, bàyyikoo diiwaanu Maseduwan, Póol xintewootul lu moy di xamle kàddu gi, di seedeel Yawut yi ne Yeesu mooy Almasi bi.

⁶ Yawut ya nag gantal, di ko ñàññ, mu yëlëb ay yéereem, misaale ko ne jaanam wàcc na. Mu ne leen: «Yeenay gàddu seen bakkanu bopp. Man set naa ci wecc. Gannaaw-si-tey, ci jàmbur ñi dul Yawut laa jëm.»

⁷ Mu jóge foofa, dem ci kër benn jàmbur bu dul Yawut te muy jaamukatu Yàlla bu ñuy wax Tisyus Yustus, te kërám sèsook jàngu ba.

⁸ Teewul Kirispus njiitu jàngu ba moom gëm Sang bi, mook waa kërám gépp. Ñu bare ci waa Korent a gëm, gannaaw ba ñu déggee kàddu gi, ba ñu sóob leen ci ndox.

⁹ Ba loolu amee Sang bi wax ak Póol ag guddi ci biir peeñu, ne ko: «Bul tiit dara, waaye waxal te bul noppi,

* **18.2 Piriska** mooy Pirsil ba tey.

¹⁰ ndax maa ànd ak yaw. Kenn du la song, def la lu bon, ndax ñu bare ci dëkk bii samay ñoñ lañu.»

¹¹ At ak juróom benni weer la Póol toog ci seen biir, di jàngale kàddug Yàlla.

¹² Jant ya Galyon moomee diiwaanu Akayi, Yawut ya dañoo mànkoo, jógal Póol, jàpp ko, yóbbu ca àttekaay ba.

¹³ Ñu ne: «Kii dafa juuyoo ak yoon ci ni muy xiire nit ñi ci jaamu Yàlla.»

¹⁴ Póol dem bay àddu, far Galyon ne Yawut ya: «Yeen Yawut yi, su doon ag njubadi mbaa jëf ju aay lool ju ngeen di tawat, kon xel dina nangu ma déglu leen.

¹⁵ Waaye su dee ag dëngoo ci wàllu wax, mbaa ay turi nit, mbaa seen yoonu bopp nag, seetalleen ko seen bopp. Àtte boobu moom, duma ko nangu.»

¹⁶ Galyon daldi leen dàqe ca àttekaay ba.

¹⁷ Ci kaw loolu ñépp jàpp Sosten, njiitu jàngu ba, dóor ko ca àttekaay ba, te taxul Galyon yégal ko yaramam.

Póol délsi na Àncos gu Siri

¹⁸ Ba loolu wéyee Póol toogaat na fa fan yu bare, doora tàggatoo ak bokk ya, dugg gaal jëm Siri, ànd ak Piriska ak Akilas. Fekk na mu watu nel ca teerub Señsere, firndeele ko aw xas wu mu xasoon.

¹⁹ Ba ñu teeree Efes, fa la Póol bàyyi Piriska ak Akilas. Mu dem ca jàngu ba, ba diisoo fa ak Yawut ya.

²⁰ Ñooñu ñaan ko, mu toogaat fa ab diir, mu gàntal.

²¹ Naka la tàggatoo ak ñoom, ne leen: «Dinaa leen seetsiwaat, bu soobee Yàlla.» Ba loolu amee mu dugg gaal, bàyyikoo Efes,

²² teereji Sesare. Mu dem nag Yerusalem, nuyuji mbooloom gëmkat ña, doora dem Àncos gu Siri.

Póol tukki na ñetteel bi yoonam

²³ Póol toog na Àncos ay fan, jóge fa wër diiwaanu Galasi, teg ca Firisi, di ñaax mboolem taalibey foofa.

²⁴ Ab Yawut nag bu ñuy wax Apolos te cosaanoo Alegsàndiri, moo dikkoon Efes. Ku rafet kàddu, te xam Mbind yi lool.

²⁵ Kooku jotoon naa jàng yoonu Sang bi. Mu ànd ak cawarte, di waare aka jàngale lu wér péng ci mbirum Yeesu, doonte xam-xamam a ngi yemmoon ci sóobeb Yaxya ci ndox.

²⁶ Mu tàmbaalee wax ak kóolute ca jàngub Yawut ba. Piriska ak Akilas dégg ko, woo ko cig wet. Ñu daldi koy gëna leeralal yoonu Yàlla wi.

²⁷ Ba mu ko defee Apolos namma jàll ba Akayi, bokk ya rafetlu mébétam. Ñu bind taalibey Akayi, ngir ñu dalal ko. Ba Apolos agsee Akayi, dimbali na lool ña fa yiw may ñu doon ay gëmkat.

²⁸ Ndax fa kanam mbooloo ma la doon tiiñale Yawut ya ay firnde yu mat sëkk, firil leen Mbind mi, ba leeralal leen nàññ ne Yeesu mooy Almasi bi.

19

Póol jàngale na ca Efes

¹ Diir ba Apolos nekkee Korent, Póol a nga jaare ca diiwaan yu tunde ya, ba wàccsi Efes. Mu daje faak ay taalibe,

² ne leen: «Ndax ba ngeen gëmee, jot ngeen ci Noo gu Sell gi?» Ñu ne ko: «Nun de yégunu woon sax ne Noo gu Sell gi am na.»

³ Mu ne leen: «Kon gan sóobu ngeen sóobu?» Ñu ne ko: «Xanaa sóobeb Yaxya*.»

⁴ Póol ne leen: «Yaxya, sóobeb tuubeel la daan sóobe ci ndox, di waxaale askan wi ne leen ñu gëm kiy topp ci moom, te mooy Yeesu.»

⁵ Ba ñu déggee loolu lañu sóobu ci ndox ci turu Sang Yeesu.

⁶ Ba leen Póol tegee loxoom, Noo gu Sell gi dikkal leen, ñu tàmbalee làkk yeneen làkk, boole ci di biral kàdduy waxyu.

⁷ Taalibe yooyu yépp a ngi wara tollu ci fukk ak ñaar.

⁸ Ci kaw loolu Póol dem ca jàngub Yawut ba. Diiru ñetti weer muy waare ak fit, di waxal waa jàngu ba kàddu yu mata gëm ci mbirum nguurug Yàlla.

⁹ Nenn ña nag të ticc, baña gëm, di ñaänn Ngér mi ca kanam mbooloo ma. Ba loolu amee Póol bàyyi leen, daldi berook taalibe ya, bés bu nekk muy diisoo ak ñoom ca kërug jàngukaay gu Tiranus.

¹⁰ Loolu moo wéy diiru ñaari at, ba mboolem waa diiwaanu Asi dégg kàddug Sang bi, muy Yawut, di Gereg.

Waa Efes waaru nañu

* **19.3** Seetal ci *Màrk* 1.4.

11 Ba mu ko defee Yàlla di def ay kéemaan yu mag yu mu sottale ci loxoy Póol.

12 Mujj na sax ñuy yóbbul jarag yi ay kaala aki taraxlaay yu laaloon yaramu Póol, ba lu leen daloon tegalikook ñoom, rab wu leen jàppoon, ba leen.

13 Ci kaw loolu ay Yawut yuy wër di faj ku rab jàpp, tàmbalee roy, di tuddal ñi rab jàpp turu Sang Yeesu, naan rab yi: «Maa la dàq ci turu Yeesu, mi Póol di xamle.»

14 Ña doon def jëf jooju ñooy juróom ñaari doom yu góor yu Sewa, sarxalkatub Yawut bu mag.

15 Loolu lañu doon jéem bés, rab wa ne leen: «Yeesu déy, xam naa ko. Póol it xam naa ko. Waaye yeen, yeenay ñan?»

16 Ci kaw loolu nit ka rab jàpp song leen, teg leen loxo ñoom ñépp, pamti-pamtee leen, gaañ leen, ba ñu dawé kër ga yaramu neen.

17 Mboolem Yawut yaak Gereg ya dëkke Efes nag yég mbir moomu, tiitaange dikkal leen ñoom ñépp, daraja ju réy doxe ca ñeel turu Sang Yeesu.

18 Ba mu ko defee ñu bare ca gëmkaat ña dikk, biral seenug tooñ, daldi xamle yu bon ya ñu daan jëfe.

19 Ci biir loolu ñu bare ñu daan ñeengo, boole seeni téere, indi, lakk ko fa kanam ñépp. Ba ñu xaymaa njëg ga, mu tollu ci juróom fukki junniy (50 000) poseti xalis.

20 Noonu la kàddu gi lawe ba féete kaw ci kàttanu Boroom bi.

Efes yëngu na

²¹ Gannaaw ba loolu wéyee, Póol ci ndigalal Noo gu Sell gi am mébétum jaare diiwaani Maseduwan ak Akayi, teg ca Yerusalem. Mu ne: «Gannaaw bu ma àggee foofu, war namaa jàll ba Room itam.»

²² Mu daldi yebal fa Maseduwan ñaari jaraafam, Timote ak Erast, moom mu toogaat ab diir ca Asi.

²³ Jant yooyu nag yemook yëngu-yëngu bu réy bu amoon ci mbirum Yoonu Sang bi.

²⁴ Ku ñuy wax Demetirus, ab téggu xalis, moo daan defar jëmmi jaamookaay yu ndaw yu tuur mi ñu dippee Artemis, muy njariñ lu réy ci liggéeykat yiy nawleem.

²⁵ Mu woo leen, ñook ña farewoo liggéey yu ni mel, ne leen: «Bokk yi, xam ngeen ne liggéey bii, ci la sunu teraanga nekk.

²⁶ Yeena gis nag mbaa ngeen déggal seen bopp ni Póol moomu di naxee ba fàbbi mbooloo mu bare, te du ci Efes gii rekk, daanaka Asi gépp la, mu naay: “Yàlla yu loxol nit sàkk du yàlla.”

²⁷ Loolu, jéllale naa ni mu mana gàkkale sunu liggéey bii, waaye dina tax ñu teddadil jaamookaayu Artemis, yàlla ju jigéen ju mag ji, ba darajaam mujj neen, moom mi mboolem Asi ak àddina sax di jaamu.»

²⁸ Mbooloo ma dégg kàddu yooyu, daldi mer lool, di xaacu naan: «Artemis mu Efes màgg na!»

²⁹ Ci kaw loolu dëkk bépp ne kër-kër, ne këpp. Ñu jàpp Gayus ak Aristàrk, waa Maseduwan ya àndoon ak Póol ca tukki ba. Ñu daldi riirandoo wuti èttu jonantekaa ba.

³⁰ Póol nag bégga teewi ca kanam mbooloo ma, taalibe ya bañ.

³¹ Ñenn ñay ay soppeem ca kàngami nguur ga sax, yónnee nañu ca moom, di ko artu ngir mu baña fowe bakkanam, di dem ca ëttu jonantekaay ba.

³² Ndaje maa nga rëb lool, ñii xaacu ne lii, ñee xaacu, ne lee, te ña ca ëpp sax xamuñu lu waral ndaje ma.

³³ Ci kaw loolu mbooloo ma am lu ñu digal ku ñuy wax Alegsàndar, Yawut ya jañax ko ca kanam, mu daldi tàllal loxoom, ngir layool boppam ca digg mbooloo ma.

³⁴ Naka lañu xam ne ab Yawut la, kàddu ga di benn, jibe ca mbooloo mépp, diiru ñaari waxtu. Ñu naan: «Artemis mu Efes màgg na!»

³⁵ Ndawal buur la nag mujj giifal mbooloo ma, ne leen: «Yeen waa Efes, ana moos ku xamul ne Efes gii mooy dëkk biy wattukatub jaamookaayu Artemis ak jëmmam ji wàcce asamaan?»

³⁶ Loolu maneesu koo weddi. Kon nag, dangeena wara teey, baña sañaxuy def lenn.

³⁷ Ndax nit ñii ngeen fi indi, teddadiluñu ay jaamookaay te waxuñu lu ñàkke sunu yàlla kersa.

³⁸ Su dee Demetirus ak liggéeykat yi ànd ak moom ñoo jote ak kenn ci ñoom, ay ëtti layoo am na fi, ay kàngam a ngi fi di àtte. Nañu fa layooji.

³⁹ Su dee leneen lu ngeen di sàkku nag, ca ndajem àtte ba lees koy lijantee.

⁴⁰ Ndax kat repp nanu ñu jiiñ nu ag fippu, te amul lenn lu nu mana lay, ba lewal mii ndaje.» Naka la wax loolu, daldi tas mbooloo ma.

20

Póoljaare na Maseduwan ak Geres

¹ Ba yëngu-yëngu ba jeexee, Póol daa woo taalibe ya, ñaax leen, ba noppi tàggatoo ak ñoom, jóge fa, dellu diiwaanu Maseduwan.

² Ba loolu amee mu wër gox yooyu, ñaaxe gëmkat ña kàddu yu takku, doora dem réewum Geres.

³ Mu toog fa ñetti weer. Gannaaw gi, muy waaja dugg gaal jëm Siri, far pexe mu ko Yawut ya lalal feeñ, mu fomm, nara dellu jaareji Maseduwan.

⁴ Ña àndoon ak moom ñoo di Sopater doomu Pirus ma cosaanoo Bere, ak Aristàrk ak Sekundus, waa Tesalonig ya, ak Gayus ma dëkk Derbe, ak Timote, ak waa diiwaanu Asi ya, Tisig ak Torofim.

⁵ Ñooñu ñoo jiitu, di nu* nég ca dëkk ba ñuy wax Torowas.

⁶ Nun nag ba màggalu Yawut ga ñuy wax Mburu mu amul lawiir weesoo lanu dugga gaal fa dëkk ba ñuy wax Filib, am juróomi fan ca yoon wa, door leena fekksi ca Torowas, toog fa juróom ñaari fan.

Póol dekkal na nit ca Torowas

⁷ Ca ndoortel ayu bés ba, naka lanu daje ngir dagg mburum bokkoo mi†, Póol yékkati kàddu, di wax ak gëmkat ñi, ndax fekk na mu bëggoona dem ca ëllëg sa. Wax ja nag law ba guddi ga xaaj.

⁸ Ay làmp yu baree nga woon ca néegu kaw taax ma ñu daje woon.

⁹ Ci biir loolu ab xale bu góor bu ñuy wax Ètikus ma nga toogoon ca kéméju palanteer ba. Ngëmment dab ko, te kàddug Póol ga yàgg lool. Ay

* **20.5** Li waral nu mooy Luug mi bind Jëfya mooy wax. † **20.7 dagg mburum bokkoo mi:** moom la gëmkat ñi aadaawoo woon, bu ñuy lekk. Dagg mburu, moom lañu mujj di woowe Reeru Sang bi.

nelaw nag jàpp waa ji, mu xàwweekoo ca ñetteelu taax ma, daanu, ñu yékkati ko, fekk mu dee.

¹⁰ Ba loolu amee Póol wàcc, tiim ko, daldi koy téye ci diggante ñaari loxoom, ne leen: «Buleen jaaxle, mu ngi dund.»

¹¹ Mu yéegaat, dagg mburu ma, lekk. Waxaat na lu yàgg, ba njël jot, mu sooga dem.

¹² Xalelu góor ba moom, nit ñaa ko yóbbu, muy dund, seen xel doora dal bu baax.

Póol tàggatoo naak gëmkati Efes

¹³ Nun nag nu‡ jiituji, dugg gaal jëm Asos, fa nu nara yebe Póol, na mu ko mébéte woon, ndax Póol ci boppam moo xalaatoona jaare ci yoonu suuf si ba fekk si nu fa.

¹⁴ Ba mu nu fekksee ca Asos, nu yeb ko, daldi dem Mitilen.

¹⁵ Nu jóge fa, tëmb ba agsi ca ëllëg sa fa janook dunu Kiyos, bés ba ca topp, nu àgg Samos, bés ba ca toppaat, nu àgg Mile.

¹⁶ Ndax Póol daa fasoon yéeney teggi Efes, ngir baña yàgg diiwaanu Asi; booba day gaawtu, ngir manggalu Pàntakot man koo fekk Yerusalem.

¹⁷ Fa Mile la Póol yónnee ca Efes, woolu magi gëmkat ñi.

¹⁸ Ba ñu dikkee, mu ne leen:

«Yeen ci seen bopp xam ngeen bu baax, ca bés ba ma njëkke teg sama tànk Asi, ba tey jii, ni ma masa doxale ak yeen,

¹⁹ di jaamoo Boroom bi ag woyof gu mat sëkk, ci biiri rongooñ ak nattu yu ma pexey Yawut yi teg.

‡ **20.13** Li waral nu mooy Luug mi bind Jëfya mooy wax.

²⁰ Te amul lenn lu leen di jariñ, lu ma leen nëbb, bañ leen koo xamal; jàngal naa leen ci mbeddum buur ak ci biir kër yi.

²¹ Dénk naa Yawut yi ak Gereg yi ne leen, ñu tuub ci Yàlla te gëm sunu Sang Yeesu.

²² «Léegi maa ngii ci curgag Noo gu Sell gi, di dem Yerusalem, te umple naa sax lu ma fay dal,

²³ lu moy li ma Noo gu Sell giy seedeel ci dëkkoo dëkk, ne ma ay jéng aki coono ñoo may nég.

²⁴ Waaye sama bakkan soxalu ma, xanaa ma bey samaw sas, ba sottal liggéey bi ma Sang Yeesu dénk, te mooy seedeel xibaaru jàmm bu yiwu Yàlla wi.

²⁵ «Léegi nag xam naa ne mboolem yeen ñi ma duggoon ci seen biir, di yégle nguurug Yàlla, dootuleen ma gis.

²⁶ Moo ma tax di seede bésub tey, ne wàccoo naak ñépp, deesu ma topp benn bakkan.

²⁷ Ndax mboolem li Yàlla nar bañuma leen cee xamal lenn.

²⁸ Wattuleen nag seen bopp, wattu mboolem gétt gi leen Noo gu Sell gi sàmmloo, te ngeen foral mbooloom gëmkati Yàlla mi Yàlla jote deretu bop-pam.

²⁹ Man nag xam naa ne gannaaw bu ma demee, ay bukki yu ñàng dinañu tàbbi ci seen biir te duñu ñéeb lu gétt gi.

³⁰ Ci seen biir sax la aw nit di jóge taxaw, di wax ndëngte, ngir xiirtal taalibe yi, ba ñu topp leen.

³¹ Teewluleen nag te fàttaliku ne diiru ñetti at, guddi ak bëccëg, masumaa noppee artu kenn ku nekk ci yeen, bay jooy sax.

³² «Léegi nag, dénk naa leen Yàlla ak kàddug yiwam gi leen mana dooleel, dencal leen seen muur ci biir mboolem nit ñi ñu sellal.

³³ Du lenn lu ma xemmem ci kenn: du xalis, du wurus du koddaay.

³⁴ Yeen ci seen bopp, xam ngeen ne, muy sama soxlay bopp, di yoy ñi ànd ak man, sama loxo yii laa liggéeye lu ma ko faje.

³⁵ Nu nekk laa leen wone ne sunu wartéef mooy nu liggéeye noonu bu baax, ngir dimbali néewdoole yi, tey fàttaliku kàddug Sang Yeesu ga mu noon: “Nangu, joxee ko ëpp barke.”»

³⁶ Naka la wax loolu, mu daldi sukk, di ñaanandoo ak ñoom ñépp.

³⁷ Ba loolu amee ñépp jooyoo jooy yu metti, laxasu ko, foon ko.

³⁸ La leen yokk aw tiis nag mooy kàddu ga mu leen wax, ne leen: «Dootuleen ma gis.» Ba mu ko defee, ñu gunge ko ba ca gaal ga.

21

Póol jublu na Yerusalem

¹ Gannaaw ba nu tàggoo ak ñoom, nu dugg gaal, jubal dunu Kos, teg ca teeri ca dunu Rodd, jóge fa, jàll ba Patara.

² Nu gis fa gaal gu jëm Fenisi, dugg ca, daldi teddi.

³ Naka lanu dem ba séen dunu Sippar, wacc ko nag ci sunu wetu càmmoñ, jublu diiwaanu Siri, ba teeri ci Tir, ndax fa la gaal gi waroona yebbi la mu yeboon.

⁴ Nu seet taalibey foofa, ba gis leen, toog ak ñoom juróom ñaari fan. Ci biir loolu Noo gu Sell gi di leen xiir ci wax Póol, ne ko bumu dem Yerusalem.

⁵ Ba nu fa amee fan yooyu lanu fa bàyyikoo, dem, ñu gunge nu, ñoom ñépp, ñook seeni soxna ak seeni doom. Nu dem ba génñ dëkk ba, daldi sukk ca tefes ga, ñaan.

⁶ Ba loolu amee nu tàggatoo ba noppi, dugg ca gaal ga, ñoom ñu ñibbi.

⁷ Nun nag ba nu jógee Tir, danoo ñoqali ba teeri Patolemays. Nu nuyoo faak bokki taalibe ya, toog faak ñoom benn fan.

⁸ Ca èllëg sa nu dem ba àgg Sesare. Nu dem kër Filib, xamlekatu xibaaru jàmm bi bocc ci Juróom ñaar ñi*. Nu dal ak moom.

⁹ Filib moomu amoon na ñeenti doomi janq yuy wax ay kàdduy waxyu.

¹⁰ Gannaaw ba nu fa toogee ay fan, ab yonent bu ñuy wax Agabus jóge Yude, agsi.

¹¹ Mu dikk ba ci nun, jël ngañaayal Póol, yeewe ko ay tànkam aki loxoom, daldi ne: «Noo gu Sell gi dafa wax ne: “Ki moom ngañaay lii, nii la ko Yawut yi yeeewe ca Yerusalem, jébbal ko jàmbur ñi dul Yawut.”»

¹² Ba nu dégge loolu, nun ak waa gox baa tinu Póol, ne ko bumu dem Yerusalem.

¹³ Ci kaw loolu Póol ne: «Lu ngeen di def nii, di jeexal sama xol? Waxuma ñu yeew ma rekk, waaye dee sax nangu naa koo def ci Yerusalem ngir Sang Yeesu.»

* **21.8 Juróom ñaar ñi** ñooy ñi doon séddale ndimbalu mboolloom gëmkat ña ca Yerusalem. Seetal ci 6.5.

¹⁴ Naka lanu wax a wax a wax, te terewul mu të, nu bàyyi, daldi ne: «Kon nag yal na Boroom bi sottal coobareem!»

¹⁵ Gannaaw fan yooyu lanu fabu, ngir dem Yerusalem.

¹⁶ Ci biir loolu ay taalibe yu dëkke Sesare ànd ak nun, yóbbu nu fa nu wara dali, ca kër ku ñuy wax Manason ma cosaano Sippa, te di taalibe bu yàgg.

Póol agsi na Yerusalem

¹⁷ Ba nu agsee Yerusalem nag, bokki taalibe ya bégoon nañu ci dalal nu.

¹⁸ Ca ëllëg sa Póol ànd ak nun, seeti Yanqóoba, fekk mag ñépp a nga fa teew.

¹⁹ Póol nuyook ñoom, ba noppi benn-bennalal leen jëf ji Yàlla sottale liggéeyam ci biir jàmbur ñi.

²⁰ Ñu dégg ca, daldi sàbbaal Yàlla, ba noppi ne ko: «Mbokk mi, xoolal ñaata junniy Yawut a doon ay gëmka, te ñoom ñépp di ñu xér ci yoonu Musaa.

²¹ Ñoo dégg nag sab jëw, ñu ne dëddu yoonu Musaa mooy li ngay jàngal mboolam Yawut yi dëkk ci biir jàmbur ñi, naan leen buñu xarafal seeni doom, te buñu topp sunuy aada.

²² Lu ciy pexe nag? Ndax kat duñu umple ne dikk nga.

²³ Léegi daal, dangay def li nu lay wax nii. Nu ngi feek ñeenti nit ñu am lu ñu xasal Yàlla.

²⁴ Ñoom ngay àndal, nga bokk ak ñoom setlu, te nga gàddu seen peyu wateefu bopp wi boroom xas wu ni mel aadawoo. Su ko defee ñépp ay xam ne li ñu lay jëwe, dara amu ci, te yoonu Musaa ngay jëfe, di ko sàmm.

²⁵ Naka gëmkat ñi dul Yawut nag, bind nanu leen li nu dogal, ne leen ñu moytu ñam wu ñu sarxal ay xërëm, moytoo lekk deret ak yàppu mala mu ñu tuurul deretam, te moytu séy yi yoon tere.»

²⁶ Ca ëllëg sa Póol ànd ak nit ña, bokk ak ñoom setlu, dugg ca kër Yàlla ga. Mu daldi xamle bés ba seen àppu setlu di mat, ba ñu war cee génne sarax, ñeel kenn ku nekk ci ñoom.

Jàpp nañu Póol

²⁷ Ba àppu juróom ñaari fan yay waaja jeex, Yawut ya jóge diiwaanu Asi gis Póol ca kër Yàlla ga. Ñu xiirtal mbooloo mépp ciy yëngu-yëngu, jàpp ko,

²⁸ di xaacu naan: «Wallee, bokki Israayil! Waa jii, mooy kiy wër fépp, di waar ñépp ci kàddu gu safaanook njariñal xeet wi ak yoonu Musaa ak béreb bu sell bii. Rax ci dolli mu indi ci kër Yàlla gi ay Gereg, ba sobeel béreb bu sell bii.»

²⁹ Booba Torofim mu Efes la ñu gisoon ca dëkk ba, mu ànd ak Póol, ñu yaakaar ne Póol da koo yóbbu ca kër Yàlla ga.

³⁰ Ba loolu amee dëkk ba bépp màbb, nit ña ne kër-kër, ne këpp, ñu jàpp Póol, génne ko kër Yàlla ga rekk, daldi tëj bunt ya.

³¹ Naka lañu koy wuta rey, ñu àgge njiital gàngooru Room ba yore kilifteef ga, ne ko Yerusalem gépp salfaañoo na.

³² Ca saa sa mu ànd ak ay dag ak njiiti takk-der, ne jaas ca biir mbooloo ma. Yawut ya nag gis njiital gàngoor ga ak dag ya, daldi dakkal yar ya ñu doon dóor Póol.

³³ Ci kaw loolu njiit la agsi, jàpp ko, daldi santaane ñu jénge ko ñaari càllala. Ba loolu wéyee mu laajte, ne: «Kii ku mu doon ak lu mu def?»

³⁴ Ñenn ca mbooloo ma xaacu ne lii, ña ca des ne laa. Ñolñol ja nag tax manu caa xam dara lu leer. Mu daldi santaane, ñu yóbbu ko ca biir tata ja.

³⁵ Ba Póol àgge ca dëggastali tata ja, mbooloo ma daa sànju ak doole, ba takk-der ya mujj fab Póol, gàddu ko.

³⁶ Ndax booba mbooloo mu réy a ko topp, di xaacu naa: «Na dee!»

Póol layoo na ak Yerusalem

³⁷ Naka lañu koy waaja dugal ca tata ja, Póol ne njiitu gàngoor ga: «Ndax man naa laa wax baat?» Mu ne ko: «Ndeke dégg nga gereg?»

³⁸ Kon du yaay waayu Misra jooju yëngaloon dëkk bi ci fan yii, te yóbbu woon ñeenti junniy bóomkat ya (4 000) ca màndiñ ma?»

³⁹ Póol ne ko: «Man de ab Yawut laa, di as goru Tàrs, dëkk bu ñàkkul tur ba ca diiwaanu Silisi. Dama lay ñaan, nga may ma, ma wax ak mbooloo mi.»

⁴⁰ Mu may ko. Póol taxaw ca dëggastal ya, tàllal mbooloo ma loxo, ñu ne selaw. Mu wax ak ñoom ci yawut.

22

¹ Mu ne: «Yeen bokk yi, yeen samay baay, dégluleen léegi li ma leen di wax.»

² Ba ñu déggee làkku yawut wa muy waxe ak ñoom, ñu gën ne xerem.

Póol ne leen:

³ «Man ab Yawut laa, juddoo Tàrs ca diiwaanu Silisi, yaroo ci dëkk bii. Ci keppaaru Gamalyel laa jàngé, njàng mu dëppoo bu mat sëkk ak sunu yoonu maam. Ma doonoon ku xér ci Yàlla ni mboolem yeen ñii tey.

⁴ Yoonu Sang bii tey, daan naa fitnaal ñi ko gëm ba sabab seenug dee. Yeew naa góor, yeew jigéen, tëjlu leen kaso.

⁵ Sarxalkat bu mag bi ak mboolem kuréelu magi askan wi man nañu ma cee seede. Ci ñoom sax laa nangoo woon bataaxal bu jëm ca bokki Yawut ya ca Damaas ga ma jëmoon, ngir yeewe fa gëmkati Yoon wii nekkoon foofa, ba indi leen Yerusalem, ngir ñu mbugal leen.

⁶ «Yàlla def ma topp yoon wa, ba jub Damaas ci digg bëccëg rekk, ag melax gu mag jekki fettaxe asamaan, ne ràyy fi ma wër.

⁷ Ma ne dàll fi suuf, daldi dégg baat bu ma ne: “Sóol, Sóol, lu tax nga di ma bunduxataal?”

⁸ Ma ne ko: “Sang bi, yaa di kan?” Mu ne ma: “Man maay Yeesum Nasaret mi ngay bunduxataal.”

⁹ Ñi ma àndaloon gis nañu leer gi, waaye ki wax ak man, xamuñu li mu wax.

¹⁰ Ma ne ko: “Sang bi, nu may def?” Sang bi ne ma: “Jógal dem Damaas, dees na la wax foofa mboolem li ñu la sas, nga def ko.”

¹¹ Gisatuma woon dara ndax leeraayu melax ga; ña ma àndal ñoo ma mujj wommat, ba ma agsi Damaas.

¹² «Ku ñuy wax Anañas nag ma nga woon ca Damaas. Ku am diiney yoonu Musaa te rafetub jëw ci biir mboolem Yawuti dëkk ba.

¹³ Mu dikk taxaw fi sama wet, ne ma: “Mbokk mi Sóol, gisal na woon.” Ca saa sa, may gis na woon, di ko xool.

¹⁴ Mu ne ma: “Sunu Yàllay maam moo la dencal céru ràññee coobareem, ak gis Aji Jub ji, dégg ko, muy wax ak yaw.

¹⁵ Ndax li nga gis, dégg ko, yaa koy seedeel nit ñépp.

¹⁶ Léegi nag, looy nég? Jógal, ñu sóob la ci ndox, nga set, teqalikook say bàkkaar, te tudd turu Yeesu.”

¹⁷ «Yàlla def, gannaaw ba ma délsee Yerusalem, ma doon ñaan ca kër Yàlla ga, daldi daanu leer.

¹⁸ Ma gis Sang bi, mu ne ma: “Gaawal, daw génn Yerusalem, li nga may seedeel, duñu ko nangu.”

¹⁹ Ma ne ko: “Sang bi, ñoom ci seen bopp xam nañu ne jàngub Yawut ci kaw jàngub Yawut, maa fa daan tëjlu aka cawlu ñi la gëm.

²⁰ Te it ba ñuy tuur deretu Eccen, sa seede ba, man it maa nga fa woon, juboo caak ñoom, te ña ko rey, maa leen doon wattul seeni mbubb.”

²¹ Mu ne ma: “Demal, man, fu sore laa lay yebal ca ña dul Yawut.”»

Póol as goru Room la

²² Ba ba muy wax loolu, mbooloo maa nga koy déglu. Ba ñu déggee kàddu yooyu lañu xaacu ne: «Jëleleen ko ci kaw suuf! Ku mel ni kii yeyoowula dund!»

²³ Ña ngay yuuxoo, di sànni seeni yére, tibb suuf, di ko xëpp ci kaw.

²⁴ Ci kaw loolu njiitu gàngoor ga santaane, ñu dugal Póol ca tata ja, door ko ay yar, di ko laaj, ngir xam lu waral ñu di ko yuuxoo noonu.

²⁵ Naka lañu ko yeew ngir dóor ko ay kàcciri, mu ne njiitu takk-der ba fa taxaw: «As goru Room bu yoon dabul, mbaa am nga sañ-sañu dóorlu ko?»

²⁶ Njiitu takk-der ba dégg loolu, daldi dem ba ca njiital gàngoor ga, xamal ko ko, ne ko: «Li ngay def nag? Nit kii as goru Room la!»

²⁷ Njiital gàngoor ga dikk, ne Póol: «Yaw wax ma, ndax as goru Room nga?» Mu ne: «Waaw.»

²⁸ Mu ne ko: «Man de xalis bu bare laa jënde sañ-sañu doon as goru Room.» Mu ne ko: «Man nag moom laa judduwaale.»

²⁹ Ña ko doon waaja dóor ngir waxloo ko nag dànd ko ca saa sa. Njiital gàngoor ga it tiit, ba mu yégee ne Póol as goru Room la, te fekk mu yeewlu ko.

Póol taxaw na ca kuréelu àttekati Yawut ya

³⁰ Ca ëllëg sa nag njiital gàngoor ga bëgga am lu ko leer nàññ ca la Yawut ya jiiñ Póol. Mu yiwi ko, woolu sarxalkat yu mag ya ak mboolem kuréelu àttekat ya. Ci kaw loolu mu indi Póol, taxawal ko ci seen kanam.

23

¹ Ba loolu amee Póol xool jàkk waa kuréel ga, ne leen: «Bokk yi, man de xel mu dal a dal laa masa jëfe fi kanam Yàlla, ba bésub tey jii.»

² Anañas sarxalkat bu mag ba nag sant ña taxaw ca wetu Póol, ne leen: «Félleen gémmiñam.»

³ Póol ne ko: «Fél la yaw, moom la Yàlla di waaj, jinigalkat bee, mbete miir bu ñu weexal! Yaa ngi toog, topp yoon, di ma àtte, te teewul nga xëtt yoon, di ma dóorlu!»

⁴ Waa géew ba ne ko: «Sarxalkatub Yàlla bu mag bi ngay xas nag?»

⁵ Póol ne leen: «Bokk yi, xawma woon ne mooy sarxalkat bu mag bi, ndax bindees na ne: “Sa kilifag askan, bu ko wax naka-su-dul-noonu.”»

⁶ Fekk na Póol xam ne lenn ca kuréel gaa nga bokk ca ngérum Sadusen ya, ña ca des bokk ca ngérum Farisen ya. Mu daldi àddu ca kaw ca biir géew ba, ne: «Bokk yi, man de ab Farisen laa, di doomu Farisen; li ñu may àttee nag mooy sunu yaakaar ak sunu ngëm gi nu bokk ci mbirum dee-dekki.»

⁷ Naka la wax loolu Farisen yaak Sadusen ya tàmbalee werante, ba mbooloo ma xàjjalikoo.

⁸ Ndax Sadusen yi dañu ne dee-dekki ak malaaka ak rab, dara amu ci, te Farisen yi ñoom, yooyu yépp lañu dëggal.

⁹ Ci kaw loolu coow lu réy jib. Ñenn ca firikati yoonu Musaa, ñi bokk ci làngu Farisen ya, ne bërét, àddook doole, ne: «Gisunu lenn lu bon ci nit kii. Ku xam ndax aw rab a wax ak moom, mbaa malaaka?»

¹⁰ Xuloo ba nag gëna tàng, ba njiital gàngoor ga mujj ragal ñu sëxëtoo Póol, ba def ko ay dog. Mu daldi sant lenn ca xarekat ya ñu wàcc, jële Póol ci biir nit ñi, yóbbu ko ca tata ja.

¹¹ Ca guddi ga Sang bi feeñu Póol, ne ko: «Na sa xel dal. Ni nga ma seedelee ci Yerusalem, noonu nga ma wara seedeleeji ca Room.»

Yawut ya fexeel nañu Póol

¹² Ba bët setee Yawut ya daje, daldi xasoo ne duñu lekkati, duñu naanati, ba kera ñuy rey Póol.

13 Ña lal pexe moomu, ëpp nañu ñeent fukk.

14 Ñu dem ca sarxalkat yu mag ya ak magi askan wa, ne leen: «Danoo giñ ne dunu dugalati dara ci sunu gémmiñ, ba kera nuy rey Póol.

15 Léegi nag yeen ak kuréelu àttekat yi, ñaanleen njiital gàngoor gi, mu indi Póol ba ci yeen, mu mel ni dangeena bëgga seetaat bu baax mbiram. Nun nag fagaru nanu, ngir bala moo agsi, nu rey ko.»

16 Jarbaatub Póol bu góor nag yég tëru ma. Mu daldi dem ba ca tata ja, dugg, yégal ko Póol.

17 Póol woo kenn ca njiiti takk-der ya, ne ko: «Yóbbul xale bu góor bii ba ci njiital gàngoor gi, ndax am na lu mu ko wara wax.»

18 Njiital xare ba ànd ak xale ba, yóbbu ko ca njiital gàngoor ga, ne ko: «Póol, mi ñu tëj, moo ma woo, ñaan ma, ma indil la xalelu góor bii, ndax am na lu mu lay wax.»

19 Ba loolu amee njiital gàngoor gi jàpp ci loxol xalelu góor bi, wéetoo ak moom, ne ko: «Ana loo may xamal?»

20 Mu ne ko: «Yawut yi ñoo mànkoo ci ñaan la, nga yóbbu Póol ëllëg ca kuréelu àttekat ya, mu mel ni dañoo bëgga seetaat bu baax mbiram.

21 Yaw nag bu leen ko may, ndax lu ëpp ñeent fukk ci ñoom a koy tëru, te xasoo nañu ne dootuñu lekk, dootuñu naan, ba kera ñu ko reyee. Fagaru nañu ba noppi, di xaar sa ndigal.»

22 Njiital gàngoor ga daldi koy yiwi, ne ko: «Bul wax kenn ne ko àgge nga ma lii.»

Yóbbu nañu Póol Sesare

23 Ba mu ko defee mu woo ñaari njiiti takk-der, ne leen: «Waajalleen ñaari téeméeri xarekat ak juróom

ñaar fukki gawar ak ñaari téeméeri boroom xeej, ngir ngeen dem Sesare bu juróom ñeenti waxtu jotee ci guddi.

²⁴ Te itam nangeen waajalal Póol daamar, waral ko, ngir yóbbu kook jàmm ba ca Feligsë, boroom réew mi.»

²⁵ Mu bind nag bataaxal bu ne:

²⁶ «Ñeel la yaw boroom réew mi, Feligsë mu tedd mee tedd, bawoo ci man Kélódd Lisiyas mi lay nuyu.

²⁷ Nit kii la Yawut yi jàppoon, di ko waaja rey, far ma dikk ànd ak lenn ci gàngoor gi, wallu ko, ndax fekk na ma yég ne as goru Room la.

²⁸ Ma bëggoona xam nag lan lañu koy sikke, ba tax ma yóbbu woon ko ca seen kuréelu àttekat ya.

²⁹ Ma gis nag ne li ñu ko jiiñ, ci seen mbiri yoonu diine rekk la, waaye du lenn lu jar rey, mbaa jéng.

³⁰ Ba ñu ma àggee am tëru mu ko Yawut yi waajaloon nag, ci laa ko yebal ci yaw ci saa si. Jox naa itam ndigal ñi ko sikk, ne leen ñu wax ci sa kanam, gan tooñ lañu ko toppe.»

³¹ Ba loolu amee xarekat ya def la ñu leen digal, yóbbu Póol ci guddi ba ca dëkk ba ñuy wax Antipataris.

³² Ca ëllëg sa takk-der yay deme tànk waññiku, délsi ca tata ja, bàyyi gawar ga, ñu gunge Póol ba mu àgg.

³³ Gawar ga àgg Sesare, daldi jébbal boroom réew ma bataaxal ba, jébbal ko Póol itam.

³⁴ Boroom réew ma jàng bataaxal ba, daldi laaj ci ban diiwaan la Póol bokk, ba xam ne diiwaanu

Silisi la boka.

³⁵ Mu ne ko: «Xaaral ba say tuumaalkat itam dikk, ma déglu la.» Mu santaane nag, ñu denc ko ca kër Buur Erodd.

24

Póol layoo na ci kanam boroom réew ma

¹ Ñu teg ca juróomi fan, Anañas sarxalkat bu mag ba dikk, ànd ak ay magi askan wa ak ab layookat bu ñuy wax Tertul. Ñu jébbalsi boroom réew ma tuuma ja ñu teg Póol.

² Ñu woo Póol, Tertul daldi yékkati kàddug tuuma, ne: «Kilifa gi, ci yaw la jàmm ju yaa ame, te yaa fàggu ay coppite yu ñeel askan wi.

³ Saa su nekk, ak fépp fu nu tollu lanu ràññee loolu, yaw Feligsë mu tedd mi, te di la ko sante lool.

⁴ Gannaaw bëggunu laa sonal nag, rikk baaxeeti nu, déglu nu tuuti.

⁵ Waa jii lanu gis ne ab rambaaj la buy sabab réeroo ci biir Yawuti àddina sépp. Moom mooy njiitu ngér mu sikk mi ñuy wax Nasareen ñi.

⁶⁻⁷ Kër Yàlla ga sax jéem na koo teddadil, noo ko jàpp.

⁸ Yaw ci sa bopp, soo ko laajaatee ci mbir moomu mépp, dinga gis li nu koy jiiñ.»

⁹ Yawut ya itam dëggal tuuma ja, ne noonee la mbir ma ame.

¹⁰ Ba loolu amee boroom réew ma jox Póol kàddu gi. Mu ne: «Xam naa ne at yu baree ngii ngay àtte xeet wi. Moo tax ma am cawartey layool sama bopp.

¹¹ Man ngaa leerlul sa bopp ne ba ma demee Yerusalem di mǎggali ak léegi, weesoogul fukki fan ak ñaar.

¹² Te giseesu ma may werante, mbaa may yëngal mbooloo; du ca kër Yàlla ga, du ca jànguy Yawut ya, du ca biir dëkk ba.

¹³ Te itam li ñu may jiiñ nii tey, manuñu cee firndeel dara.

¹⁴ Lenn de man naa la koo nangul. Yoon woowu ñu ne mooy ngér mu sikk, moom laay topp, di ko jaamoo sunu Yállay maam. Teewul mboolem lu ñu bind ci yoonu Musaa ak téerey yonent yi, gëm naa ko.

¹⁵ Yaakaar ji ma am, mooy yaakaar ji ñu am ñoom itam, ne ñi jub ak ñi jubadi, ñépp ay bokk dekki ëllëg.

¹⁶ Moo tax fu ma tollu, man itam, may def lu ma man ngir am xel mu dal, wàccoo ak Yàlla, wàccoo ak nit ñi.

¹⁷ «Samay tànk nag, gannaaw at yu bare yu ma fi gëj, moo doon indil samaw askan ay ndimbal ak ay sarax yu ñeel Yàlla.

¹⁸ Ci biir loolu lañu ma fekk ca biir kër Yàlla ga, ma setlu, te du mbooloo, du coow lu ma indaale.

¹⁹ Xanaa ñenn Yawuti diiwaanu Asi ña ma fa fekkoon. Ñooñoo ma waroona tuumaal fi sa kanam, ndegam am nañu lenn lu ñu ma sikke.

²⁰ Mbaa boog, na nit ñii ci seen bopp wax gan ndëngte lañu ma gisal, keroog ba ma taxawee ca kuréelu àttekat ya!

²¹ Xanaa genn kàddu ga ma taxawoon ca seen biir, àddu ko ca kaw ne: “Mbikum dee-dekki gi ma gëm, moom lañu may àttee ci seen kanam tey!”»

²² Booba Feligsë jotoon naa am lu ko leer ci mbirum Ngér mii. Mu yiweegum leen nag, ne leen: «Bu Lisiyas njiital gàngoor gi dikkee, dinaa àtte seen mbir.»

²³ Ci kaw loolu mu sant njiitu takk-der ba, ne ko mu may Póol bët, woyofal ko jataayu kasoom te baña aaye ay nitam ñu toppatoo ko.

²⁴ Ñu teg ci ay fan, Feligsë dikk, ànd ak sox-naam Dursil mi dib Yawut. Mu woolu Póol, déglu kàddoom ci ngëm gi sababoo ci Yeesu Almasi bi.

²⁵ Naka la Póol wax ci mbirum njub, ak noot sa bakkan, ak àtteb bés-pénc, Feligsë daldi tiit, ne ko: «Léegi, man ngaa demagum, bu ma ko talee, dinaa la wooluwaat.»

²⁶ Ci biir loolu Feligsë yaakaar itam ne jombul mu jële xalisub neexal ci Póol, ba tax mu woolu ko ay yooni yoon, ngir waxtaan ak moom.

²⁷ Ba ñu ca tegee ñaari at yu mat, ku ñuy wax Por-siyus Festus wuutu Feligsë. Feligsë nag bëggoon lu neex Yawut ya, ba tax mu bàyyi Póol ca kaso ba.

25

Póol layoo na ca kanam Festus

¹ Festus nag toogsi diiwaan ba lu tollook ñetti fan. Gannaaw loolu mu jóge Sesare, dem Yerusalem.

² Sarxalkat yu mag yi ak njiiti Yawut yi boole ko ak Póol. Ñu dagaan ko,

³ tinu ko ngir mu woolu Póol Yerusalem, ndax fekk na ñu lal pexem rey ko ca yoon wa.

⁴ Festus itam ne leen, Póol a nga ñu tëj kaso ca Sesare, te moom ci boppam, fa la nara gaaw, dellu.

⁵ Mu ne leen: «Kon nag, na nit ñu am baat ñu bokk ci yeen, ànd ak man, tuumaali waa ji, ndegam am na fenn fu mu tooñe.»

⁶ Festus toogaatul ak ñoom lu wees juróom ñett ba fukki fan, doora dellu Sesare. Ba mu agsee ba ca ëllëg sa la toog ca àttekaay ba, joxe ndigal, ñu indi Póol.

⁷ Ba Póol dikkee, Yawut ya jóge Yerusalem yéew ko, teg ko tuuma yu bare te réy, te manuñu cee firndeel lenn.

⁸ Ci kaw loolu Póol weddi tuuma yi, ne: «Muy yoonu Yawut yi, di kër Yàlla gi, di Buur bu mag bi Sesaar, tooñuma ci kenn.»

⁹ Festus nag bëgg lu neex Yawut yi, tax mu ne Póol: «Ndax nangu ngaa dem Yerusalem, ñu àttee la foofa ci mii mbir ci sama kanam?»

¹⁰ Póol itam ne ko: «Maa ngi nii taxaw ci kanam àttekaayu Buur Sesaar; te fii lañu ma wara àttee. Yawut ñi nag, defuma leen dara, te yaw ci sa bopp, wóor na la.

¹¹ Su ma tooñee, su ma defee lenn lu dee di àtteem, tinuwuma ngir baña dee. Waaye su lenn amul ci li ma ñii di jiiñ, kenn amul sañ-sañu jébbal ma leen, ñoom ñi may tuumaal. Buur Sesaar nag laa dénk sama bopp!»

¹² Ci kaw loolu, Festus gise ak waa kuréel ga, ba noppi ne ko: «Sesaar nga dénk sa bopp, ca Sesaar nga jëm.»

Festus diisoo na ak buur Àggripa

¹³ Gannaaw ab diir buur Àggripa ànd ak jigéenam Berenis ganesi Sesare, ngir nuyusi Festus.

14 Ba ñu fa amee ab diir, Festus diis Buur Àggripa mbirum Póol, ne ko: «Jenn waay ju ñu tëj kaso la nu Feligsë bàyyee.

15 Ba ma demee Yerusalem, moom la ma sarx-alkat yu mag yeek magi Yawut ya booleeloon, di sàkku ci moom ab daan.

16 Ma ne leen: “Aaday Room daal nanguwul ñu jébbale nit, ngir ñu rey ko, te njëkkula jàkkaarloo ak ñi ko tuumaal, ba mana layal boppam ci mbir mi ñu ko tuumaal.”

17 Ba ñu dikkee fekk ma fii itam, yàggaluma ci dara, ca èllëg sa sax laa toog ca àttekaay ba, daldi joxe ndigal, ñu indi waa ji.

18 Ba tuumaalkat ya taxawee nag, feeñaluñu jenn tuuma ju bokk ci yu bon yi ma foogoon,

19 xanaa seen yenn yëfi diiney bopp yu ñu ju-boowul, ak mbirum ku ñuy wax Yeesu mu dee woon, te Póol moomu di dëggal ne mu ngi dund ba tey.

20 Loolu nag jaaxal ma, ba ma laaj ko ndax nangu naa dem Yerusalem, ñu àttee ko fa ci moomu mbir.

21 Póol itam sàkku ñu dencagum ko kaso, tey sàkku ci mbiram, àtteb buur bu tedd bi. Ma daldi joxe ndigal, ngir ñu dencagum ko kaso, ba ma yebal ko ca Sesaar.»

22 Ci kaw loolu Àggripa ne Festus: «Kooku de, man sax bëgg naa koo déglu.» Festus ne ko: «Bu èllëgee dinga ko dëgg.»

Póol teew na ci kanam Àggripa

23 Ca èllëg sa Àggripa ak Berenis ànd ak topp mu ràññiku, duggsi ca èttub àttekaay ba, feggook njiiti

gàngoor ya ak kàngami dëkk ba. Festus joxe ndigal, ñu indi Póol.

²⁴ Ba mu dikkee, Festus ne: «Buur Àggripa, yeen mboolem ñi fi bokk ak nun teew, gis ngeen kii, moom la ma askanu Yawut wépp booleel, muy ca Yerusalem ak fii itam, ñuy xaacu naan: “Kii yelloowula dundati.”

²⁵ Man nag damaa gis ne deful dara lu jar àtteb dee. Waaye gannaaw moo dénk boppam buur bu tedd bi, man dogu naa ko koo yónnee.

²⁶ Mbiram nag laa amul dara lu ma wóor, ngir ma bind ko sang bi. Moo tax ma indi ko ci seen kanam, rawatina ci sa kanam, Buur Àggripa, ngir gannaaw bu ñu ko déglóo, ma mana am lu ma bind.

²⁷ Ndaxte jállale ku ñu jàpp te tudduloo tuuma yi ñu koy topp daal, lu juunu la ci man.»

26

Póol layoo na fa kanam Àggripa

¹ Ci kaw loolu Àggripa ne Póol: «Léegi sañ ngaa waxal sa bopp.» Póol nag tàllal loxoom, layool boppam, ne:

² «Buur Àggripa, mbégte laa am ndax dinaa layool sama bopp ci sa kanam tey, ngir tontu mboolem lu ma Yawut yi jiiñ.

³ Rawatina ba ma xamee ne ku gééju nga ci aaday Yawut ak werante yi ci seen wàllu yoon. Kon dama lay ñaan rekk, nga muñal ma, déglu ma.

⁴ «Mboolem fi ma jaare ci samag dund, dale ko ca samag ndaw, ca ndoorte la, ba ma nekkee ca sama biir xeet ak ca Yerusalem, lépp, mboolem Yawut yi xam nañu ko.

⁵ Xam nañu ma bu yàgg, te su leen neexee ñu seede ne ngérum Farisen mi gëna diis ci sunu diine, ci laa masa bokk.

⁶ Sama taxawaayu tey ci èttub àttekaay bii nag, mooy yaakaar ji ma am ci dige bi Yàlla digoon sunuy maam.

⁷ Te mooy dige bi fukki giir ak ñaar yu bànni Israayil di séentu mu sottil leen, ba tax guddi ak bëccëg ñu xér ci jaamu Yàlla. Yaakaar jooju nag, Buur, moo tax Yawut yi tuumaal ma!

⁸ Ana lu leen taxa jàpp ci seen biir ne xel nanguwul Yàlla di dekkal ñi dee?

⁹ «Man ci sama bopp, gantal lu ma man turu Yeesum Nasaret, sama warugar laa ko defoon.

¹⁰ Def naa ko ci Yerusalem, te it bare na ñu sell ñu ma tëjlu ci kaw sañ-sañ bu ma sarxalkat yu mag yi jagleel, te saa yu ñu leen tegaan àtteb dee, dama daan biral kàddu gu leen àtte ñàkkal.

¹¹ Ci jànguy Yawut yu nekk laa leen daan tege mbugal ay yooni yoon, ngir xàccloo leen. Maa daan sànju ba xaabaabal ci seen kaw, topp leen ba ci biir dëkki jàmbur yi.

¹² «Yoon wu mel noonu laa doon dox, jëm Damaas, ci ndigalal ak ndénkaaneb sarxalkat yu mag yi.

¹³ Ba ma demee, booru digg bëccëg, Buur, ca laa gis ag melax gu leer ba raw jant bi, fettaxe asamaan, ne ràyy fi ma wër, maak ñi ma àndal.

¹⁴ Nu ne dàll fi suuf. Ma dégg baat bu ma wax ci làkku yawut, ne ma: “Sóol, Sóol, lu tax nga di ma bunduxataal? Dangay sonal sa bopp rekk, mbete fas wu manula wanjeetu ba wéq dëgël bu koy jam.”

15 «Ma ne ko: “Sang bi, yaa di kan?” Sang bi ne ma: “Man maay Yeesu, mi ngay bunduxataal.

16 Jógal taxaw nag. Dama laa feeñu ngir def la ngay sama surga, ngir nga di ma seedeel peeñum tey ak peeñu yi ma lay feeñooji ëllëg.

17 Maa lay musal ci askanu bànni Israayil ak ci jàmbar ñi ma lay yebal,

18 ngir nga xippil leen, jële leen ci lëndëm, tàbbal leen ci leer, seppée leen ci nooteelu Seytaane, indi leen ci Yàlla, ñu am njéggalug bàkkaar, am cér ci biir nit ñi ñu sellal ndax ngëm gi ñu ma gëm.”

19 «Kon nag buur Àggripa, peeñum asamaan moomu, woruma ko.

20 Waaye li dale Damaas ak Yerusalem ba ci réewum Yawut gépp, ba ca ñi dul Yawut, ñoom ñépp yégal naa leen seen wartéef, muy tuubeel ak waññiku ci Yàlla ak jëf ju tuubeel yellool.

21 Loolu moo waral Yawut yi jappe ma ca kër Yàlla ga, di ma fexee rey.

22 Ndimbalal Yàlla nag moo ma may may dund ba tey jii, di ko seedeel ci mag ak ndaw, te waxuma lenn lu moy la yonent ya ak Musaa waxoon ne dina am.

23 Dañu noon fàww Almasi bi jaar ci ay coono te mooy njëkka dekki, ba siiwtaane leer gu jolli, ñeel bànni Israayil ak jàmbar ñi itam.»

24 Naka la Póol layool boppam noonu, Festus àddu ca kaw, ne ko: «Póol, yaw dangaa dof! Sa njàng mu réy mee la dofloo.»

25 Póol ne ko: «Dofuma de, Festus mu tedd mi, dëgg gu ànd ak xel kay, laay biral.

²⁶ Lii ma wax, buur bi xam na ko, moo tax ma ñeme koo wax ci kanamam, ndax bir na ma ne, amul lenn lu ko ump ci lii, ngir du cib ruq la xewe.

²⁷ Buur Àggripa, xanaa gëm nga yonent yi? Xam naa xéll ne gëm nga.»

²⁸ Àggripa nag ne Póol: «Nga defe ne man nga maa gaawa def noonu ab gëmkatub Almasi bi?»

²⁹ Póol ne ko: «Mu gaaw, mu yeex, waxuma yaw rekk, waaye yaak mboolem ñi may déglu laay ñaan Yàlla, ngeen fekkisi ma ci lépp, lu moy càllala yii ñu ma jéngel!»

³⁰ Ci kaw loolu buur bi ak boroom réew mi jóg, ñook Berenis ak ña ñu toogal.

³¹ Ña ngay dem, te naa ca seen biir: «Kii kat deful dara lu jar dee mbaa ay jéng.»

³² Àggripa moom ne Festus: «Kii kay su dénkuloon mbiram Sesaar, nu man koo yiwi.»

27

Póol dugg na gaal, jëm Room

¹ Ba loolu wéyee ñu dogu noo dugal gaal, jëme nu* réewum Itali. Ñu teg Póol ak ñeneen ñu ñu tëjoon ci loxool njiitu takk-der bu ñuy wax Yulyus, te mu boka ci mbooloom xarem buur bu mag bi.

² Nu dugg genn gaalu ca dëkk ba ñuy wax Àddramit te wara jaareji ca teeruy Asi. Nu daldi tàbbi biir géej, Aristàrk jenn waay ju dëkke Tesalonig ca diiwaanu Maseduwan ànd ak nun.

* **27.1** Li waral nu mooy Luug mi bind Jëfya mooy wax.

³ Ca ëllëg sa nu teeri Sidon; Yulyus nag baaxe Póol, may ko mu dem ci ay xaritam, ngir ñu top-patoo ko.

⁴ Nu jóge fa, dellu géej, ngelaw li soflu nu, nu leru tefesu dun bu ñuy wax Sippar, jaare wet gu nu fegoo ngelaw li.

⁵ Ci kaw loolu nu jàll géej gi janook diiwaani Silisi ak Pamfili, daldi teeri Mira ca diiwaanu Lisi.

⁶ Foofa nag njiitu takk-der ba gis gaal gu jóge Alegsàndiri, jëm Itali, mu dugal nu ca.

⁷ Ba loolu amee nuy deme ndànk ay fani fan; sonn nanu lool doora jub Kanidd, waaye ngelaw li mayu nu nu teer. Nu leru tefesu Keret, jaare wet gu nu fegoo ngelaw li, janook Salmone.

⁸ Sonn nanu lool bala noo romb foofu, doora agsi fa ñuy wax Neex Teeru, te dend ak dëkk ba ñuy wax Lase.

⁹ Fekk na nag nu yàgg ca yoon wa, ba tollu ci jamono ju tukkib géej aaytal, ndax fekk na Koorug Yawut† wees. Loolu tax Póol digal leen ne:

¹⁰ «Bokk yi, gis naa ne yoon wii loraange ak yàqule gu réy la. Waxuma gaal gi ak li mu yeb, waaye sunuy bakkan sax xaj na ci.»

¹¹ Teewul njiitu takk-der ba sobental waxi Póol, déggal dawalkat ba ak boroom gaal ga.

¹² Te itam teeru boobu neexul woona lollikoo. Loolu waral ña ëpp ca waa gaal ga mànkoo ci jóge

† **27.9 Koorug Yawut**, ca fukkeelu fanu juróom ñaarelu weer wa lay am, mu yemook sàttumbar, jàpp oktoobar. Mooy bésib Njotlaay bi. Bés boobu la sarxalkat bu mag ba daan yóbbu deretu jur fa néeg bu sella sell ba, ngir Yàlla baal bànni Israayil seeni bàkkaar. Bés bu sella sell la woon, bu ñu daan yendoo woor. Seetal ci *Sarxalkat* yi saar 16.

fa, dellu géej, te fexe nu ñu àgge Fenigsë, ngir lol-likoo fa. Mooy teerub dunu Keret bi jublu sowub suuf ak sowub kaw.

Ngëlen sàqi na

¹³ Ci kaw loolu ngelawal bëj-saalum wal ndànk, ñu njort ne man nañoo sottal seen pexe. Ñu wëgg diigal, daldi tafoo tefesu Keret.

¹⁴ Teewul nes tuut ngelaw lu réy lu ñuy wax Penkub kaw, riddee ca dun ba.

¹⁵ Gaal gi buubu, manatula dékku ngelaw li, ba nu mujj bayliku, daldi yal.

¹⁶ Nu leri nag dun bu tuuti bu ñuy wax Koda, jaare wet gu nu fegoo ngelaw li, teg ci sonn lool doora téye loocob rawtu bu gaal gi.

¹⁷ Ñu yéeg looco ba, daldi jël ay buum yu ñu laxas ca yaramu gaal ga, dàbbalee ko ko. Ci kaw loolu ñu ragala ngiroji ca beeñ bu ñuy wax Sirt, ba tax ñu sànni diigal, ngir yeexal gaal ga, daldi yalal.

¹⁸ Ca ëllëg sa ngelaw la wéye noo pamti-pamtee, ba ñu mujj wàññi ca yebu gaal ga, sànni biir géej.

¹⁹ Ca gannaaw ëllëg sa, seen loxoy bopp lañu jële yenn jumtukaayi gaal ga, sànni.

²⁰ Ay fani fan jant beek biddiww yi ne menñ, te ngelaw liy riddi rekk, ba nu noppee yaakaar ne dinanu mucc.

²¹ Loolu nag fekk na ñu gëjoona lekk. Póol daldi taxaw ca seen biir ne: «Bokk yi, su ngeen yégoon déggal ma, baña jóge Keret, ba moyu loraange gii ak yàqule gii.

²² Léegi nag dama leen di ñaax, ngir ngeen dalal seen xel, ndax kenn ci yeen du ñàkk bakkanam, gaal gi rekk ay yàqu.

²³ Ndax malaakam Yàlla ji ma moom, te ma di ko jaamu, moo ma dikkal biig.

²⁴ Mu ne ma: “Póol, bul tiit; fàww nga taxawi fa kanam Sesaar, te it Yàlla moo la baaxe muccug mboolem ñi nga àndal ci gaal gi.”

²⁵ Kon nag, bokk yi, dalalleen seen xel, ndax gëm naa Yàlla, xam naa ne ni mu ko waxe, ni lay ame.

²⁶ Du ñàkk aw dun wu nu lufeji.»

Gaal ga tas na

²⁷ Ca fukkeelu bés baak ñeent, nu ngay yal-yalee fu ne ca géēju Adiratig; ba guddi ga xaajee mool ya njort ne nu ngay jegesi ab tefes.

²⁸ Ñu sànni nattukaay ba biir géej, gis ndox ma xóote ñaar fukki dayo, xawa yemook ñeent fukki meetar. Ñu demati tuuti, sànniwaat ko, daldi gis ndox ma xóote fukki dayo ak juróom, xawa yemook fanweeri meetar.

²⁹ Ci kaw loolu ñu ragala lufeji béreb bu ami doj, ba tax ñu sànnée ca geenu gaal ga ñeenti diigal, tey ñaan jant fenke leen.

³⁰ Teewul mool ya ñoom di fexee raw, daldi dem ba yoori loocob rawtu ba biir géej, tey taafantoo ne ay diigal lañuy sànnée ca boppu gaal ga.

³¹ Póol nag ne njiitu takk-der ba ak xarekat ya: «Ñii bu ñu desul ci gaal gi, yeen dungeen raw.»

³² Ca la takk-der ya dog buum ya téye looco ba, bàyyi, mu wéy.

³³ Naka la jant di waaja fenk, Póol ñaax ñépp, ngir ñu lekk; mu ne leen: «Fukki fan ak ñeent a ngii, yeena ngi toog, lekkuleen, sexuleen dara.

³⁴ Dama leen di ñaax nag ngir ngeen lekk, ndax noonu donj ngeen mana rawe. Du genn kawar sax guy rote ci boppu kenn ci yeen.»

³⁵ Loolu la wax, daldi jël mburu, sant Yàlla ci kanam ñépp, ba noppi dagg, lekk.

³⁶ Ba loolu amee, ñépp dellu sawar, daldi lekk ñoom itam.

³⁷ Ña nekkoon ca gaal ga ñépp ñaari téeméer ak juróom ñaar fukk ak juróom benn (276) lanu.

³⁸ Ñu lekk ba suur, daldi sànni pepp ma biir géej, ngir woyofal gaal ga.

³⁹ Ba bët setee, xàmmeewuñu réew ma, waaye ab catu tefes lañu séen. Ñu fas yéene faa teereji, ndegam manees naa nekk.

⁴⁰ Ba mu ko defee ñu dagg diigal ya, wacc biir géej, yiwiwaale goj ya téye joowu yay dawal gaal ga. Ci kaw loolu ñu firi wiiru kanam ga, ngelaw la yóbbu gaal ga, nu wuti tefes ga.

⁴¹ Teewul ñu dal fu ñaari ndaw daje, ci ab tundu beeñ, gaal ga luf. Boppu gaal ga nuur ca suuf sa, yëngootul, geenu gaal ga tas ndax dooley gannax ya.

⁴² Ba loolu amee takk-der ya nara rey ña ñu tëj, bala ñoo féey, ba raw.

⁴³ Njiitu takk-der ba nag namma rawale bakkanu Póol, ba tax mu aaye loolu. Mu sant ñi mana féey, ne leen ñu njékka sóobu, wuti tefes ga.

⁴⁴ Ña ca des nag, topp ca, ñii langaamoo ay dénk, ñee, tojiti gaal ga. Noonu la ñépp mujje jot tefes ga ci jàmm.

28

Póol gane na dunu Màlt

¹ Gannaaw ba nu rawee, nu yég ne dun ba Màlt lañu koy wax.

² Waa réew ma nag laaye nu biir lool. Fekk na mu tàmbalee taw, ànd akub sedd. Ñu taalal nu am njaar, dalal nu nun ñépp.

³ Póol daldi taxan aw say, di ko teg ca taal ba, jaan génne ca ndax tàngoor wa, mätt ko ba taq ci loxoom.

⁴ Waa réew ma gis jaan ja langaamu ca loxol Póol, ñu naan ca seen biir: «Nit kii kay ab bóomkat lay doon, moo rëcc ci géej gi, waaye ndogalu yàlla mayu ko mu dund.»

⁵ Teewul Póol yëlëb jaan ja ca sawara sa, te dara jotu ko.

⁶ Nit ña nag di ko xoolle yaram wu newi, mbaa mu jekki ne dàll, dee. Naka lañu xool lu yàgg ba gis ne dara jotu ko, ñu xalaataat, daldi ne Póol yàlla la.

⁷ Ca wetu tefes googee nu teere nag, fa la toolub kilifag dun ba féete woon, ñu di ko wax Publiyus. Mu dalal nu, ganale nu ngan gu neex diiru ñetti fan.

⁸ Fekk na baayu Publiyus a nga tëdd ndax tàngooru yaram ak biiru taññ. Ci biir loolu Póol dem seeti ko, ñaanal ko, teg ko ay loxoom, mu wér.

⁹ Ba loolu amee jarag ya ca dun ba dikk, daldi wér ñoom itam.

¹⁰ Teraanga yu bare terale nañu nu ko fa, te ba nuy dem, jox nañu nu la nu soxla.

Àgg nanu Room

¹¹ Gannaaw ba nu fa amee ñetti weer lanu dugg gaal gu lollikoo woon ca dun ba. Gaal gaa nga bàyyikoo woon Alegсандир, di xàmmikoo jëmmi tuur ya ñuy wax Kastor ak Polugsë*. Nu daldi tàbbiwaat biir géej.

¹² Nu teeri dëkk ba ñuy wax Sirakus, toog fa ñetti fan.

¹³ Nu jóge fa, leru tefes ga, ba agsi Resiyo. Ca ëllëg sa ngelawal bëj-saalum jóg, nu daldi ägg teerub Pusol ci ñaari fan.

¹⁴ Gis nanu fa ay bokki gëmkat, ñu ñaan nu, ba nu toog fa ñoom juróom ñaari fan. Gannaaw loolu nu dem Room.

¹⁵ Ba bokki gëmkati Room yégee ne nu ngi dikk, ñoo nu gatandusi ba fa ñuy wax péncum Apiyus ak fa ñuy wax Ñetti Dalu Gan ya. Ba leen Póol gisee, daa sant Yàlla, daldi gëna sawar.

¹⁶ Ba nu dikkee Room nag may nañu Póol, mu am daluwaayu boppam, ab takk-der di ko wattu.

Póol waare na ca Room

¹⁷ Ñu teg ca ñetti fa, mu woolu njiiti Yawuti dëkk ba. Ba ñu dajee, mu ne leen: «Bokk yi, man defuma dara lu dëngook sunuw xeet mbaa sunu aaday maam. Teewul ñu jàppe ma fa Yerusalem, teg ma ci loxoy waa Room.

¹⁸ Ñooñu seet sama mbir, gisuñu ci man tuuma ju yelloo àtteb dee, ñu nar maa bàyyi.

¹⁹ Ba Yawut ya bañee nag, amatuma pexe mu dul dénk sama mbir Sesaar, doonte du lenn lu may toppe samaw xeet.

* **28.11 Kastor ak Polugsë:** ñoo doon seexi Sës, yàllay Gereg yi. Ñoom lañu gëm ne ñoo daan musal waa géej.

²⁰ Mbir moomu nag moo tax ma woolu leen, ngir giseek yeen, diisook yeen, ndax yaakaaru bànni Israayil moo waral sama jéng yii.»

²¹ Ñu ne ko: «Nun de, du benn bataaxal bu nu jot bu jóge Yude ci sa mbir, te du kenn ci bokk yi, ku dikk wax mbaa mu seedeel la lenn lu bon.

²² Waaye bëgg nanoo dégg ci sa gëmmiñu bopp li nga gëm, ndax li nu xam daal mooy, ngér moomu nga bokk, fu nekk lañu koy diinjate.»

²³ Ci kaw loolu ñu jox ko bés, bés ba dikk, ñu bare dikk, fekksi ko ca daluwaayam. Suba ba ngoon mu di leen jàngal, di leen seedeel lu jëm ci nguurug Yàlla, di leen won ci mbirum Yeesu, firnde yu leen gëmloo te tukkee ci yoonu Musaa ak ci yonent yi.

²⁴ Ñenn ña nag gëm la mu wax, ña ca des weddi.

²⁵ Ba ñu werantee ca seen biir, bay dem te juboowuñu, Póol teg ca ne leen: «Noo gu Sell gee yeyoon wax lii seeni maam, Yonent Yàlla Esayi jottali.

²⁶ Mu ne:

“Demal ci xeet wii, nga ne leen:
‘Yeenay dégloo déglu, dungeen dégg;
ngeen xoolee xoole, dungeen gis.’

²⁷ Xolu xeet wee dërkiis,
seeni nopp fatt,
ñu gëmm fatuus,
ngir seeni gët du gis,
seeni nopp du dégg,
seen xol it du yég, ba ñu dëpp,
ma wéral leen†.”

† 28.27 Seetal ci *Esayi* 6.9-10.

28-29 «Xamleen nag ne xibaaru mucc gii tukkee fa Yàlla, yóbbante nañu ko ñi dul Yawut, te ñoom dinañu ko déglu.»

³⁰ Diiru ñaari at la Póol dal Room ci kërug boppam gu muy fey, di fa àggale mboolem ña koy seetsi.

³¹ Muy yégle nguurug Yàlla, di jàngale mbirum Sang Yeesu Almasi bi ci teeyug bakkanam te amul benn gàllankoor.

Kàddug Yàlla
The Holy Bible in the Wolof language of Senegal,
translated by La Mission Baptiste du Sénégal
La Sainte Bible en langue wolof du Sénégal, traduite
par La Mission Baptiste du Sénégal

copyright © 2025 La Mission Baptiste du Sénégal

Language: Wolof

Cette œuvre est mise à disposition sous licence Creative Commons Attribution - Pas d'Utilisation Commerciale - Pas de Modification 4.0 International (CC BY-NC-ND 4.0)

 Vous n'êtes pas autorisés à :

Partager — copier, distribuer et communiquer le matériel par tous moyens et sous tous formats. L'Offrant ne peut retirer les autorisations concédées par la licence tant que vous appliquez les termes de cette licence.

Attribution — Vous devez créer un lien vers la licence et indiquer si des modifications ont été effectuées ; l'Œuvre. Vous devez indiquer ces informations par tous les moyens raisonnables, sans toutefois suggérer que l'Offrant vous soutient ou soutient la faccedil;on dont vous avez utilisé son Œuvre.

Pas d'Utilisation Commerciale — Vous n'êtes pas autorisés à faire un usage commercial de cette Œuvre, tout ou partie du matériel la composant.

Pas de modifications — Dans le cas où vous effectuez un remix, que vous transformez, ou créez à partir du matériel composant l'Œuvre originale, vous n'êtes pas autorisés à distribuer ou mettre à disposition l'Œuvre modifiée.

Pas de restrictions complémentaires — Vous n'êtes pas autorisés à appliquer des conditions légales ou des mesures techniques qui restreindraient autrement l'utilisation de l'Œuvre dans les conditions décrites par la licence.

C'est un résumé (et non pas un substitut) de la licence. Pour voir une copie de cette licence, cliquez ici.

La Mission Baptiste du Sénégal a le plaisir de vous autoriser à utiliser toute portion tirée des Écritures

qui sont disponibles sur [http:// biblewolof.com](http://biblewolof.com) et sur ces appli (l'&ouillevre), sous réserve que le crédit nous soit reconnu par écrit, avec la mention du nom de notre organisation (voir plus loin). Mais on ne peut la modifier de quelque façon que ce soit, ni l'’utiliser à des fins commerciales, c'’est à dire, de telles ressources ne peuvent être vendues à un prix supérieur au coût de la reproduction.

Cette licence n'’autorise pas un mixage combinant les écritures en wolof avec vos propres ressources traduites en wolof. Si vous désirez faire un mixage, vous devez en obtenir l'’autorisation, et pour cela nous exigeons un échantillon de traduction pour une préalable approbation de notre part. En effet des ressources mal traduites portent préjudice à la créditibilité des écritures.

De même, s'’il s'’agit d'’enregistrements des écritures, nous exigeons des échantillons de la matière enregistrée, pour approbation préalable de notre part. En effet des voix marquées d'’accent pourraient être dommageables à la créditibilité des écritures.

Pour demander la permission de faire quoi que ce soit en dehors du cadre de cette licence, contactez-nous.

Voici les déclarations de copyright à inclure dans l'&ouillevre:

Écriture extraite de (s'’il s'’agit d'’une portion de livre)

Suivi de:

Kàddug Yàlla gi © 2025 MBS

<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/legalcode.fr>

Vous pouvez aussi utiliser une forme abrégée:

(Nom du livre abrégé) **2025 MBS (NINEA: 20215410C9)**

<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/legalcode.fr>

La politique de confidentialité se trouve ici.

This work is licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International (CC BY-NC-ND 4.0)

 You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format. The licensor cannot revoke these freedoms as long as you follow the license terms.

Attribution — You must give appropriate credit, provide a link to the license, and indicate if changes were made. You may do so in any reasonable manner, but not in any way that suggests the licensor endorses you or your use.

NonCommercial — You may not use the material for commercial purposes.

NoDerivatives — If you remix, transform, or build upon the material, you may not distribute the modified material.

No additional restrictions — You may not apply legal terms or technological measures that legally restrict others from doing anything the license permits.

This is a human-readable summary of (and not a substitute for) the license. To view a copy of this license, click here.

La Mission Baptiste du Sénégal is pleased to give you permission to use any of the scriptures on <http://biblewolof.com> and in these apps (hereafter referred to as the Work) as long as you give credit to MBS with a copyright notice, and you do not modify or mix the work, and do not sell materials at a price over the cost of reproduction.

In other words, you may download the Work and share it with others as long as you credit us, but you can't change the Work in any way or use it commercially (for profit).

If we give you permission to do a re-mix (combining the scriptures in wolof with your own materials translated in wolof), we will ask for a sample translation or audio recording to approve first, before any distribution. Materials badly translated and voices with a foreign accent impair the credibility of the scriptures.

To ask permission to do anything outside the scope of this license, contact us.

Here are copyright statements to include with the work :

Scripture citations taken from(if it's only a portion of a book) followed by

Kàddug Yàlla gi © 2025 MBS

<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/legalcode>

Or you may use a shortened form:

(Name of the book) **2025 MBS (NINEA: 20215410C9)**

<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/legalcode>

You can read our [privacy policy](#) here.

Liggéey bii turu sañ-sañu jëfandikoom di « Creative Commons BY-NC-ND 4.0 » ; maye na ku ko yeb,

fépp ci àddina, ci kaw way jefandiku ji wàccoo ak yii ndigal: BY = SM (dees na Seedeel boroom Moomeelam); NC = AJ (Amul Jaay); ND = AS (Amul Soppi). Ku bëgga gis sottib sañsañu jëfandikoo bi, seet ko fii.

▢ Mission Baptiste du Sénégal am na mbégtey may leen ngeen yeb, ak sotti, ak wasaare lu mu mana doon ci Kàddug Yàlla gi ci <http://biblewolof.com>, ak ci appli yii, ci kaw ngeen seedeel nu sunu moomeel (seetal ci suuf). Waaye dungen ci mana soppi lenn, ak nu coppite ga mana tëdde, te ngeen bañcee jaaye lenn ci njëg gu wees li leen sottib mbind mi dikke.

Su dee lu ngeen raxe (muy seen liggéeyu bopp bu ngeen tekki ci wolof, boole ko ak lenni kàddug Yàlla gi ci wolof), ba bëgg koo sotti ngir wasaare ko, war ngeen cee jëkka am sunu ndigal, te jox nu ci seenub tekki, lu tuut lu nu ko mana natte ba mu doy nu, ndax jomtukaay yu tekki bi awul yoon gàkka na Mbind mu sell mi. Jokkoleen ak nun, ngir sàkku ndigalu def lu mu mana doon, lu wees kemu sañsañu jëfoo.

Ba tey su dee lu ngeen jukkee ci kàddug Yàlla gi, ba def ko ay dégtal yu ngeen taataan, bëgg nanu ngeen sàkka nu ci seenub taataan, lu tuut lu nu mana natte baat yi ba mu doy nu, ndax baat yu seen làmmiñu boroom taq itam, gàkka na ab liggéey.

Yii kàddu la sañsañu jëfoo tege, te warees koo boole ci liggéey bi:

Ci………… lanu ko jukkee, (su dee ab dogu téere doŋŋ)

Kàddug Yàlla gi © 2025 MBS

<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/legalcode.fr>

Manees naa jëfandikoo itam ab gàttaalub turu téere bi :

(Turu gàttaal téere bi) **2025 MBS (NINEA: 20215410C9)**

<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/legalcode.fr>

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2025-04-18

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 23 Apr 2025 from source files dated 18 Apr 2025

d0698bf2-fb52-5f39-9542-2e2eeaf3c516